

İntihal | Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.
| This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

MEKSİKA BÜYÜKELÇİLİĞİ BASKINI ÖRNEĞİNDE DİPLOMATİK SİĞİNMA

DIPLOMATIC ASYLUM IN THE CASE OF THE MEXICAN EMBASSY RAID

Doç. Dr. Selcen Erdal*

ÖZ

Sığınma, olağan olarak, devletin münhasır egemen yetkilere sahip olduğu ülkesinde gerçekleşmektedir. Milletler Cemiyeti döneminden itibaren hayata geçirilen evrensel hukuk metinleri de ülkesel sığınmaya ilişkin düzenlemeler içermekte ve sığınma hakkının gerekçelerini değerlendirme yetkisi, ülke devletine ait kabul edilmektedir. Bununla birlikte birtakım uygulamalar, sığınmanın ülke sınırlarını aşan bir boyut kazandığını ortaya koymakta ve “diplomatik sığınma”, ülke dışı sığınmanın özel bir örneğini oluşturmaktadır. Hukuki açıdan belirsizlikler içeren diplomatik sığınma, çok yönlü problemleri de beraberinde getirmektedir. Nitekim gönderen devlet; suç işlediği iddia edilen/suç işlediği sabit olan kişi hakkında yürütülen soruşturmayı/kovuşturmayı veya verilen cezanın infazını, sahip olduğu “bina dokunulmazlığı” aracılığıyla engellemektedir. Sözü edilen engeli egemenliğine bir müdahale olarak algılayan ve onu ortadan kaldırmaya yönelik kabul eden devlet ise temsilcilik binasına zorla girmekte; böylelikle, bir başka ihlalin meydana gelmesine ve durumun daha da karmaşıklaşmasına neden olmaktadır. Bu tespit, Ekvador Cumhuriyeti ile Birleşik Meksika Devletleri arasında devam eden ve Uluslararası Adalet Divanı’na sunulan bir uyuşmazlıkta somutlaşmaktadır. Diplomatik sığınmaya ilişkin evrensel nitelikli bir andlaşma veya yapılageliş kuralının bulunmaması, konunun diplomasi ilişkilerini düzenleyen uluslararası hukuk kuralları bağlamında analiz edilmesini zorunlu kılmakta ise de uyuşmazlığın tarafları arasında, diplomatik sığınmayı düzenleyen özel andlaşmaların yürürlükte olduğu dikkat çekmektedir. Bütün bu veriler ışığında; Uluslararası Adalet Divanı’nın vereceği kararın, diplomatik sığınma tanıma hakkına ilişkin belirsizlikleri giderme konusunda güçlü bir potansiyelinin olduğu görülmektedir. Nitekim Mahkemenin; konuyu bir yandan diplomasi hukuku kuralları, diğer yandan taraflar arasında yürürlükte olan andlaşmalar çerçevesinde değerlendirme biçiminin ve varacağı sonuçların, uluslararası hukuk bakımından tarihi bir öneme sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Diplomatik Sığınma, Jorge David Glas Espinel, Meksika, Ekvador, Bina Dokunulmazlığı.

* Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Ana Bilim Dalı.

0000-0002-1294-3247 selcenkocaman@hotmail.com



Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
This work is licensed under Attribution-NonCommercial 4.0 International.

ABSTRACT

Asylum ordinarily takes place in the territory of the State. Universal legal texts, also contain provisions on territorial asylum and the authority to assess the grounds for the right to asylum is recognized as belonging to the State of the country. However, some practices reveal that asylum has acquired a dimension that transcends national borders and “diplomatic asylum” constitutes a special form of extraterritorial asylum. Diplomatic asylum brings with it multifaceted problems. As a matter of fact, the sending state protects the person who is investigated or prosecuted for allegedly committing a crime by means of “inviolability of premises”. The receiving State, which perceives this obstacle as an interference with its sovereignty and seeks to remove it, forcibly enters the premises, thereby causing another violation to occur. This observation is embodied in a dispute between the Republic of Ecuador and the United Mexican States before the International Court of Justice. The absence of a universal treaty or customary rule on diplomatic asylum makes it necessary to analyze the issue in the context of international law rules governing diplomatic relations. It is also noteworthy that special treaties governing diplomatic asylum are in force between the parties to the dispute. Therefore, it is understood that how the Court will evaluate the issue within the framework of the rules of diplomatic law on the one hand and the treaties in force between the parties on the other, and the conclusions it will reach will be of historical importance in terms of international law.

Keywords: Diplomatic Asylum, Jorge David Glas Espinel, Mexico, Ecuador, Inviolability of Premises.

GİRİŞ

Genel bir ifadeyle sığınma, “bir kişinin; çeşitli sebeplerle baskı altında veya zulüm mağduru olduğu gerekçesiyle, uyruğunda bulunduğu veya ikamet ettiği devletin ülkesini terk ederek, yabancı bir devletin ülkesine girmesi ve bu devletin korumasını talep etmesidir”.

Sığınma, olağan olarak, devletin münhasır egemen yetkilere sahip olduğu ülkesinde gerçekleşmektedir. Bu çerçevede, Milletler Cemiyeti (MC) döneminden itibaren hayata geçirilen evrensel hukuk metinlerinin tümü, “ülkesel sığınmaya” ilişkin düzenlemeler içermekte ve sığınma hakkının gerekçelerini değerlendirme yetkisi, ülke devletine ait kabul edilmektedir. Bununla birlikte birtakım uygulamalar, sığınmanın ülke sınırlarını aşan bir boyut kazandığını da ortaya koymaktadır. “Ülke dışı sığınma” olarak adlandırılan bu uygulamada, sığınma talep edilen devlet ile ülkesinde bulunulan devlet farklılık göstermekte ve “diplomatik sığınma”, ülke dışı sığınmanın özel bir örneğini oluşturmaktadır. “Gönderen devletin, kabul eden devlet ülkesinde bulunan diplomasi temsilciliğinde -gönderen, kabul eden veya üçüncü bir devletin uyruğunda bulunan kişiye- sığınma hakkı tanınması” ile ortaya çıkan diplomatik sığınma, hukuki açıdan belirsizlikler barındırmakta ve çok yönlü problemleri beraberinde getirmektedir.

Sözü edilen problemlerin temel kaynağı, ülke devletinin (kabul eden devletin) egemen yetkileri ile koruma sağlayan devletin (gönderen devletin) yararlandığı “bina dokunulmazlığı” arasındaki çatışmadır. Nitekim gönderen devlet; suç işlediği iddia edilen/suç işlediği sabit olan kişi hakkında yürütülen soruşturmayı/kovuşturmayı veya verilen cezanın infazını, sahip olduğu bu dokunulmazlık aracılığıyla engellemektedir. Sözü edilen engeli egemenliğine bir müdahale olarak algılayan ve onu ortadan kaldırmaya yönelik kabul eden devlet ise temsilcilik binasına zorla girmekte; böylelikle, bir başka ihlalin meydana gelmesine ve durumun daha da karmaşıklaşmasına neden olmaktadır.

Yukarıda yer verilen tespit, Ekvador Cumhuriyeti (Ekvador) ile Birleşik Meksika Devletleri (Meksika) arasında devam eden bir uyuşmazlıkta somutlaşmaktadır.

Süreç; Ekvador eski Devlet Başkan Yardımcısı Jorge David Glas Espinel’in, 17 Aralık 2023 tarihinde Başkent Kito’daki Meksika Büyükelçiliği’ne gelerek, korunmayı talep etmesiyle başlamıştır. Meksika, yasadışı örgüt kurma ve rüşvet suçlarından hakkında kesinleşmiş iki mahkûmiyet kararı bulunan ve sağlıkla ilgili gerekçelerle cezaevinden geçici olarak tahliye edilen Glas’ın, Büyükelçilik binasında kalmasına izin vermiş; 5 Nisan 2024 tarihinde Glas’a diplomatik sığınma hakkı tanımıştır. Aynı gün saat 22.00 sularında, Ekvador güvenlik güçleri Meksika Büyükelçiliği’ne izinsiz girmiş ve Glas’ı zorla binadan çıkarmıştır. Bunun üzerine Meksika Hükümeti; iki devlet arasındaki diplomasi ve konsolosluk ilişkilerini, derhal geçerli olmak üzere, sona erdirmeye kararı almıştır. Sözü edilen duruma ilişkin olarak, Meksika 11 Nisan 2024 tarihinde; Ekvador ise 29 Nisan 2024 tarihinde Uluslararası Adalet Divanı’na (UAD) başvurmuştur.

Belirtmek gerekir ki; günümüzde, diplomatik sığınmaya ilişkin evrensel nitelikli bir andlaşma veya yapılageliş kuralı bulunmamakta ve bu durum, konunun diplomasi ilişkilerini düzenleyen uluslararası hukuk kuralları bağlamında analiz edilmesini zorunlu kılmaktadır.

Bununla birlikte, sözü edilen uyuşmazlığın tarafları arasında diplomatik sığınmayı düzenleyen özel andlaşmaların yürürlükte olduğu dikkat çekmektedir.

Meksika ve Ekvador arasındaki uyuşmazlık; diplomasi hukuku kuralları bakımından, pek çok yönüyle (diplomasi temsilciliğinin görevlerinin yürütülmesi için her türlü kolaylığı sağlama yükümlülüğü, kişi dokunulmazlığı, haberleşme serbestliği vb.) incelemeye değerdir. Ancak çalışma, dar anlamda diplomatik sığınma ile sınırlı tutulacak; farklı bir rejime tabi olan konsolosluk sığınmasına da odaklanılmayacaktır. Bu çerçevede, öncelikle diplomatik sığınmaya ilişkin genel bir hukuki çerçeve sunulacak, uyuşmazlığın muhtemel sonuçları diplomasi hukuku kuralları ile ilgili devletler arasında yürürlükte olan özel andlaşmalar bağlamında ele alınacak ve UAD'nin vereceği karara ilişkin öngörüler ortaya konulacaktır.

I. ARKA PLAN

Ekvador eski Devlet Başkan Yardımcısı Jorge David Glas Espinel; 17 Aralık 2023 tarihinde Başkent Kito'daki Meksika Büyükelçiliği'ne gelerek, güvenliğine ilişkin endişelerini dile getirmiş ve korunmayı talep etmiştir¹. Yasadışı örgüt kurma ve rüşvet suçlarından hakkında kesinleşmiş iki mahkûmiyet kararı bulunan ve sağlıklı ilgili gerekçelerle cezaevinden geçici olarak tahliye edilen Glas'ın, Büyükelçilik binasında kalmasına izin verilmiştir. Glas, 20 Aralık 2023 tarihinde sığınma talebinde de bulunmuştur.

Konuya ilişkin olarak, iki devletin yetkilileri tarafından görüşmeler gerçekleştirilse de herhangi bir sonuç alınması mümkün olmamıştır. 29 Şubat 2024 tarihine gelindiğinde Ekvador; Meksika Büyükelçisi'nden, Ekvador yetkililerinin Glas'a ilişkin tutuklama emrini uygulamak üzere temsilcilik binasına girmeleri için izin istemiştir². Bu isteğin 4 Nisan 2024 tarihinde reddedilmesi üzerine Ekvador, Meksika Büyükelçisi Raquel Serur Smerke'yi istenmeyen kişi (persona non grata) ilan etmiştir³. Bu ilanın hemen ardından, 5 Nisan 2024 tarihinde Meksika; Glas'a sığınma hakkı tanımaya karar verdiğini, Glas için güvenli geçiş talebinde bulunma niyetinde olduğunu ve Ekvador'dan diplomasi temsilciliğinin dokunulmazlığını garanti etmesini istediğini açıklamıştır⁴.

Ekvador ise Glas'a diplomatik sığınma hakkı tanınmasının hukuka aykırı olduğunu ve kendisine güvenli geçiş hakkı tanımayacağını bildirmiş; 1961 Diplomasi İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi hükümlerine sıkı sıkıya bağlı kalarak, Meksika Büyükelçiliği binasına koruma sağlamaya devam edeceğini de eklemiştir⁵. Fakat aynı gün saat 22.00 sularında, Ekvador güvenlik güçleri Meksika Büyükelçiliği'ne izinsiz girmiş ve Glas'ı zorla binadan çıkarmıştır. 6

¹ Bkz. <https://www.gob.mx/sre/documentos/en-relacion-con-la-situacion-del-senor-jorge-david-glas-espinel-el-gobierno-de-mexico-informa?idiom=es>, Erişim Tarihi: 01.11.2024.

² Bkz. <https://www.infobae.com/mexico/2024/03/01/ecuador-pide-permiso-a-mexico-para-arrestar-al-exvicepresidente-jorge-glas/>, Erişim Tarihi: 01.11.2024.

³ Bkz. <https://www.cancilleria.gob.ec/2024/04/05/cancilleria-informa/>, Erişim Tarihi: 01.11.2024.

⁴ Bkz. <https://mision.sre.gob.mx/oea/index.php/comunicados/48-comunicados-2024/965-mexico-lamenta-la-declaracion-de-persona-non-grata-a-la-embajadora-en-ecuador-raquel-serur-smeke-05-abr-24>, Erişim Tarihi: 01.11.2024.

⁵ Bkz. <https://www.cancilleria.gob.ec/2024/04/05/cancilleria-informa/>, Erişim Tarihi: 01.11.2024.

Nisan 2024 tarihinde Meksika Hükümeti, iki devlet arasındaki diplomasi ve konsolosluk ilişkilerini, derhal geçerli olmak üzere, sona erdirmeye kararı almıştır⁶.

II. UYUŞMAZLIĞIN ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NA TAŞINMASI

Sözü edilen duruma ilişkin olarak; Meksika 11 Nisan 2024 tarihinde, Ekvador ise 29 Nisan 2024 tarihinde UAD'ye başvurmuştur.

A. MEKSİKA'NIN İDDİA VE TALEPLERİ

1. İddialar

Meksika; 11 Nisan 2024 tarihinde, “uluslararası uyuşmazlıkların barışçıl yollarla çözümü ile diplomasi ilişkileri ve diplomasi temsilciliğinin dokunulmazlığına ilişkin hukuki meseleler” hakkında, UAD nezdinde Ekvador aleyhine bir başvuruda bulunmuştur⁷.

Meksika başvurusunda; 5 Nisan 2024 tarihinde Ekvador güvenlik güçlerinin (yaklaşık 15 özel harekât ajanının) Kito'daki Meksika Büyükelçiliği'ne “yetkisiz olarak girdiğini”, diplomasi temsilcisi Roberto Canseco Martínez'in “şiddetli bir şekilde saldırıya uğradığını”⁸ ve ajanların “Glas'ı zorla binadan çıkardıklarını” belirtmiştir. Meksika ayrıca, 5 Nisan'daki olayın münferit olmadığını; Glas'ın Meksika Büyükelçiliği'ne gelmesi ve ardından sığınma hakkının tanınmasıyla tetiklenen “bir dizi korkutma ve taciz eylemini”⁹ takip ettiğini vurgulamıştır. Meksika'nın başvurusunun gerekçeleri arasında, Ekvador tarafından “temsilciliğin telefonlarının işlevsiz hale getirilmesi, cep telefonu sinyallerine müdahale edilmesi ve temsilcilik üyelerinin telefonlarının dinlenmesi” de yer almıştır.

Bu veriler ışığında Meksika; Ekvador'un eylemleri ile “uluslararası yapılageliş kurallarından kaynaklanan haklarının ve uluslararası hukuk sisteminin dayandığı temel ilkelerin ihlal edildiğine” işaret ederek, iddialarını şöyle şekillendirmiştir:

a) Birleşmiş Milletler (BM) Andlaşması'nda yer alan ilkelerin ısrarlı ihlali;

⁶ Bkz. <https://www.gob.mx/sre/prensa/mexico-rompe-relaciones-diplomaticas-con-ecuador-tras-ataque-a-su-em-bajada>, Erişim Tarihi: 01.11.2024.

⁷ Application of the Vienna Convention on Diplomatic Relations (Mexico v. Ecuador), (Application Instituting Proceedings Containing a Request for Provisional Measures Filed in the Registry of the Court on 11th April 2024) (<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/194/194-20240411-app-01-00-en.pdf>, Erişim Tarihi: 30.10.2024.)

⁸ Meksika'nın iddialarına göre; “Canseco, Ekvador güvenlik güçlerine durumu ve eylemlerinin yol açacağı ihlali açıklamaya çalışmış ancak birkaç kez saldırıya uğramış ve hatta bir silahla hedef alınmıştır. Bunun sonucunda kolları, bacakları, yüzü, sırtı ve boynu yaralanmıştır. Canseco, güvenlik güçlerinin Glas'ı götürmesini engellemek amacıyla araçların peşinden koşmuş; bunun üzerine, bir kez daha güvenlik güçleri tarafından dizleri üzerine çöktürülmüş ve yüzü yere bakacak şekilde zapt edilmiştir. Güvenlik güçlerinin bu eylemleri, Meksikalı diplomasi temsilcisinin fiziksel olarak yaralanmasına ve onurunun zedelenmesine neden olmuştur”.

⁹ Meksika'nın iddialarına göre; “Büyükelçilik binasının çevresine polis ve askeri personel konuşlandırılmış, temsilcilik üyeleri de takip edilmek suretiyle taciz edilmiştir. Nitekim 4 Nisan'da diplomasi temsilcisi Canseco, temsilcilik binasından aracıyla ayrılmış ve şüpheli bir aracın kendisini takip ettiğini gözlemlemiştir. Aynı gün Canseco, Meksika Büyükelçiliği'nin dışında taktiksel bir askeri aracın park halinde olduğunu fark etmiş; ardından, bu aracın cep telefonu iletişimine müdahale etmek için kullanıldığı anlaşılmıştır. Son olarak, 5 Nisan 2024 akşamı Büyükelçilik İdari İşler Müdürü Eva Martha Balbuena Reyes, aracıyla seyir halindeyken polis memurları tarafından takip edilmiş ve temsilcilik binasına geri dönmek zorunda kalmıştır”.

b) Uluslararası nitelikteki uyuşmazlıkları, uluslararası barış ve güvenliği ve adaleti tehlikeye düşürmeyecek biçimde, barışçıl yollarla çözme yükümlülüğünün ihlali;

c) Bina ve kişi dokunulmazlıklarının ihlali;

d) Meksika diplomasi temsilciliğinin görevlerinin yürütülmesi için her türlü kolaylığı sağlama yükümlülüğünün ihlali;

e) Temsilcilik binalarını herhangi bir saldırıya karşı koruma, temsilciliğin huzurunun bozulmasını veya saygınlığının zedelenmesini önlemek için gerekli tüm adımları atma ve diplomasi temsilcilerinin özgürlüğüne ve saygınlığına yönelik herhangi bir saldırıyı önleme yükümlülüğünün ihlali;

f) Temsilciliğin her türlü resmi amaç için serbestçe haberleşmesine izin verme ve bunu koruma yükümlülüğünün ihlali.

2. Talepler

Meksika Mahkemedен, yukarıda yer verilen iddiaları ışığında, aşağıdaki kararların alınmasını talep etmiştir:

a) Uluslararası nitelikteki uyuşmazlıkları barışçıl yollarla çözme yükümlülüğüne ilişkin olarak;

i. Meksika Büyükelçiliği binasına zorla girmek suretiyle, Ekvador'un uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerini, özellikle de BM Andlaşması'nın 2/3. maddesini ... ihlal ettiğine karar vermek ve ilan etmek,

ii. Ekvador'un BM Andlaşması'nda yer alan ilkeleri ısrarla ihlal ettiğine karar vermek ve ilan etmek.

b) Meksika Büyükelçiliği ve diplomasi temsilcilerine ilişkin olarak;

i. Ekvador'un uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerini, özellikle Diplomasi İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi'nin 22., 25., 27/1. ve 29. maddelerini ve müteakip uygulamalarını ihlal ettiğine karar vermek ve ilan etmek,

ii. Ekvador'a; Diplomasi İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi'nin 45(a) maddesine uygun olarak, temsilcilik binalarına, mülklerine ve arşivlerine saygı gösterilmesi ve korunması için tüm uygun ve acil önlemleri almasını emretmek,

iii. Ekvador'un, uğradığı zarar için Meksika'ya tazminat ödemesine karar vermek.

c) Ekvador'un ihlal ettiği uluslararası yükümlülüklerine ilişkin olarak;

i. Ekvador'un, ihlal ettiği uluslararası yükümlülükler ile Meksika'ya verdiği ve vermeye devam ettiği zarardan sorumlu olduğuna karar vermek ve ilan etmek,

ii. Ekvador'un, uluslararası hukukun temel ilke ve normlarına yönelik ihlallerini kabul eden bir özür yayımlamadığı sürece, BM üyeliğini askıya almak, Meksika'ya ve vatandaşlarına verilen manevi zararın telafisini garanti altına almak,

iii. BM Andlaşması'nda belirlenen ilkelerin Ekvador tarafından mevcut davada işlenene benzer şekilde ihlal edilmesi durumunda, BM Andlaşması'nın 6. maddesi uyarınca üyelikten çıkarma sürecini başlatmak üzere, Mahkeme'nin bir devletin sorumluluğunu belirlemek için uygun yargı organı olduğuna karar vermek ve ilan etmek,

iv. Ekvador'un mevcut davadaki gibi hareket eden bir devlet veya ulusun, BM Andlaşması'nın 6. maddesinde öngörülen prosedüre uygun olarak BM'den nihai olarak ihraç edileceğini belirten bir emsal oluşturmak.

Meksika aynı zamanda, Mahkeme'den aşağıdaki geçici tedbirlere hükmetmesini de talep etmiştir:

a) Ekvador Hükümeti'nin; temsilcilik binalarının, mülklerinin ve arşivlerinin tam koruma ve güvenliğini sağlamak için uygun ve acil adımları atması ve bunlara yönelik her türlü saldırıyı önlemesi,

b) Ekvador Hükümeti'nin; Meksika Hükümeti'nin temsilcilik binalarının ve diplomasi temsilcilerinin özel konutlarını boşaltmasına izin vermesi,

c) Ekvador Hükümeti'nin; Mahkemenin esasa ilişkin verebileceği herhangi bir kararla ilgili olarak, Meksika'nın haklarına hâlel getirebilecek hiçbir eylemde bulunulmamasını sağlaması,

d) Ekvador Hükümeti'nin, uyuşmazlığı ağırlaştıracak veya genişletecek herhangi bir eylem veya davranıştan kaçınması.

3. Uluslararası Adalet Divanı'nın Geçici Tedbir Talebine İlişkin Kararı

Meksika'nın, 11 Nisan 2024 tarihinde UAD nezdinde Ekvador aleyhine yaptığı başvuruda, bazı geçici tedbirlere hükmedilmesi yönünde bir talep de yer almıştır. Bu talebe ilişkin kamuya açık duruşmalar, 30 Nisan ve 1 Mayıs 2024 tarihlerinde gerçekleştirilmiş; Mahkeme, kararını 23 Mayıs 2024 tarihinde açıklamıştır¹⁰.

Kararda UAD Statüsü'nün 41/1. maddesini hatırlatan Mahkeme; koşulların gerektirmesi halinde, taraflardan her birinin haklarını korumak amacıyla geçici tedbirlere hükmetme yetkisine sahip olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında Mahkeme; bu yetkisini, başvuran devletin haklarına telafisi mümkün olmayan bir zarar gelmesi riskinin var olması ve koşulların bu konuda aciliyetin bulunduğunu göstermesi halinde kullanabileceğini de vurgulamıştır.

Mahkeme; Ekvador'un -9 Nisan 2024 tarihli Nota, Mahkemeye hitaben kaleme alınan 19 Nisan 2024 tarihli mektup ve 1 Mayıs 2024 tarihli duruşmada yapılan açıklamalar ile Meksika'ya bazı güvenceler sağladığını belirtmiştir. Sözü edilen güvenceler şu şekilde sıralanmıştır:

¹⁰ International Court of Justice (ICJ) Order (23 May 2024), Embassy of Mexico in Quito (Mexico v. Ecuador), Request for the Indication of Provisional Measures (<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/194/194-20240523-ord-01-00-en.pdf>, Erişim Tarihi: 01.11.2024.)

- a) Meksika'nın Kito'daki temsilcilik binalarına, mülklerine ve arşivlerine karşı her türlü saldırıyı önlemek için tam koruma ve güvenliğin sağlanması;
- b) Meksika'nın, temsilcilik binalarını ve diplomasi temsilcilerinin özel konutlarını boşaltmasına izin verilmesi;
- c) Uyuşmazlığı ağırlaştıracak veya genişletecek her türlü eylemden kaçınılması ve uyuşmazlıkların barışçıl yollarla çözülmesinin sağlanması.

Mahkeme, tek taraflı deklarasyonların hukuki yükümlülükler doğurabileceğinin ve ilgili devletlerin bu yükümlülüklerin yerine getirilmesini talep etme hakkına sahip olduğunun altını çizmiştir. Böylelikle, Ekvador tarafından verilen ve koşulsuz bir şekilde formüle edilen güvencelerin de bağlayıcı olduğu tespit edilmiştir. Bu noktadan hareketle, hem yazılı olarak hem de kamuya açık duruşmalar sırasında verilen güvencelerin Ekvador için hukuki yükümlülükler yarattığı ve Meksika'nın iddia ettiği haklara telafisi mümkün olmayan bir zarar gelmesine ilişkin gerçek ve yakın bir risk bulunmadığı kanaatine ulaşılmış; Meksika'nın talebi oybirliğiyle reddedilmiştir.

B. EKVADOR'UN İDDİA VE TALEPLERİ

1. İddialar

29 Nisan 2024 tarihinde Ekvador; Meksika'nın Glas ile ilgili tutumundan kaynaklanan ve Ekvador'a uluslararası hukuk çerçevesinde borçlu olduğu bir dizi yükümlülüğü ihlal ettiği iddiasına dayanan bir uyuşmazlıkla ilgili olarak, UAD nezdinde Meksika aleyhine işlem başlatılan bir başvuruda bulunmuştur¹¹.

Ekvador başvurusunda; yasadışı örgüt kurma ve rüşvet suçlarından hakkında kesinleşmiş iki mahkûmiyet kararı bulunan ve sağlıkla ilgili gerekçelerle cezaevinden geçici olarak tahliye edilen Glas'ın, "Meksika'nın Kito'daki diplomasi temsilciliği binasına kabul edilerek, kendisine sığınma hakkı tanınmasının hukuka aykırı olduğunu", "Glas'a sığınma hakkı tanıma kararının Ekvador'un egemenliğinden bir sapma ve münhasıran Ekvador'un yetki alanına giren konulara hukuka aykırı bir müdahale teşkil ettiğini" ve "temsilcilik binalarının, Glas'ı Ekvador'un ceza yargısından korumak için kullanıldığını" iddia etmiştir.

Ekvador; Glas'ın hiçbir şekilde siyasi zulüm mağduru olarak değerlendirilemeyeceğini, adi suçlardan soruşturulan, kovuşturulan veya mahkûm edilen kişilere diplomatik sığınma hakkı tanınamayacağını, yargı yetkisini kullanmasının engellendiğini ve iç işlerine karışıldığını vurgulamıştır. Bu noktadan hareketle Ekvador; Meksika'nın, diğerlerinin yanı sıra, 1961 Diplomasi İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi'ni, 1933 Siyasi Sığınmaya İlişkin Montevideo Sözleşmesi'ni, 1954 Karakas Diplomatik Sığınma Sözleşmesi'ni ve BM Andlaşması'nda, Amerikan Devletleri Örgütü Şartı'nda ve uluslararası yapılageliş hukukunda yer alan temel ilkeleri ihlal ettiğini ileri sürmüştür. Bütün bunların yanında Ekvador; Meksika'nın bu davranışıyla,

¹¹ ICJ, Application Instituting Proceedings, Republic of Ecuador v. United Mexican States, 29 April 2024 (<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/195/195-20240429-app-01-00-en.pdf>, Erişim Tarihi: 07.01.2025.)

1996 Yolsuzluğa Karşı Amerikalılar Arası Sözleşme'yi ve 2003 Yolsuzluğa Karşı BM Sözleşmesi'ni ihlal ettiğini de iddia etmiştir.

2. Talepler

Ekvador Mahkemedен, yukarıda yer verilen iddiaları ışığında, aşağıdaki kararların alınmasını talep etmiştir:

a) Meksika'nın; diğerlerinin yanı sıra, Glas'ın Kito'daki diplomasi temsilciliği binasında uzun süre kalmasına izin vererek, Glas'ı Ekvador yetkili makamlarına teslim etmeyi reddederек, Glas'a Ekvador topraklarından çıkarılması amacıyla sığınma hakkı tanıyarak ve Ekvador'un yargı sisteminin işletilmesini engelleyerek, suçlu olduğuna karar vermek ve ilan etmek,

i) *Meksika, Diplomasi İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi'nin 41. maddesi uyarınca; kabul eden devletin kanun ve düzenlemelerine saygı gösterme, kabul eden devletin iç işlerine karışmama ve temsilcilik binalarını misyonun işlevleriyle bağdaşmayan bir şekilde kullanmama yükümlülüklerini ihlal etmiştir.*

ii) *Meksika; 1954 Karakas Diplomatik Sığınma Sözleşmesi'nin 3. maddesi ve 1933 Siyasi Sığınmaya İlişkin Montevideo Sözleşmesi'nin 1. maddesi uyarınca, diğerlerinin yanı sıra, adi suçlardan soruşturulan, kovuşturulan veya yetkili mahkemeler tarafından mahkûm edilen kişilere sığınma hakkı tanımama ve bu kişileri yerel makamlara teslim etme yükümlülüklerini ihlal etmiştir.*

iii) *BM Andlaşması, Amerikan Devletleri Örgütü Şartı ve uluslararası yapılageliş hukuku uyarınca egemen eşitlik, toprak bütünlüğü ve iç işlerine karışmama ilkelerini ihlal etmiştir.*

iv) *1996 Yolsuzluğa Karşı Amerikalılar Arası Sözleşme'nin 14. maddesi ve 2003 Yolsuzluğa Karşı BM Sözleşmesi'nin 43., 46. ve 48. maddeleri uyarınca, yolsuzlukla mücadele konularında iş birliği yapma yükümlülüğünü ihlal etmiştir.*

b) Ayrıca Meksika'nın; Devlet Başkanı aracılığıyla Ekvador'daki 2023 seçimlerinin meşruiyetini sorgulayan yanlış ve yaralayıcı açıklamalarda bulunarak, BM Andlaşması, Amerikan Devletleri Örgütü Şartı, diğer ilgili belgeler ve uluslararası yapılageliş hukuku uyarınca iç işlerine karışmama ilkesini ihlal ettiğine karar vermek ve ilan etmek,

(c) Meksika'nın, uluslararası haksız fiillerinden doğan hukuki sonuçlara hükmetmek ve bunları ilan etmek.

III. DİPLOMATİK SIGINMA

A. GENEL OLARAK

Genel bir ifadeyle sığınma; “bir kişinin, uyruğunda bulunduğu veya ikamet ettiği devletin ülkesini, çeşitli baskılar veya ayrımcı kovuşturmalar nedeniyle terk ederek, yabancı bir devletin ülkesine girmesi ve bu devletin korumasını talep etmesidir”¹².

¹² Hüseyin Pazarıcı, Uluslararası Hukuk Dersleri, 2. Kitap, Ankara: Turhan Kitabevi, 2021, s. 186.

Sığınmacıların korunmasına ilişkin düzenlemeler, özellikle MC döneminde gerçekleştirilmiştir. Zira uluslararası toplum; Birinci Dünya Savaşı'nın ardından, uyuğunda bulundukları devletin ülkesini siyasi nedenlerle terk etmek zorunda kalan ve zulme uğrama korkusuyla dönmek istemeyen kişilerin ortaya çıkardığı büyük bir problemle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, sığınmacıların hukuki güvenliğinin sağlanması zorunluluğunu beraberinde getirmiş; bu amaçla, 1921 yılında bir Yüksek Komiserlik kurulmuştur. Bunun yanında, az sayıda devletin taraf olduğu ve esas itibarıyla sığınmacıların hukuki statüsünü belirlemeyi amaçlayan¹³ andlaşmalar da akdedilmiştir¹⁴.

Konu, İkinci Dünya Savaşı'nda ve sonrasında yaşanan gelişmelerin etkisiyle, BM'nin de gündeminde yer almıştır. Bu çerçevede, 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 14. maddesinde, "herkesin zulüm karşısında başka ülkelere sığınma hakkına sahip olduğu" ve fakat bu hakkın "adi bir suçla ilgili veya BM ilke ve amaçlarına aykırı eylemlere dayanan kovuşturmalar halinde ileri sürülemeyeceği" düzenlenmiştir¹⁵.

Bunun yanında BM Genel Kurulu tarafından, sığınmacılar için uluslararası koruma ve kalıcı çözümler sağlanması amacına yönelik olarak, 14 Aralık 1950 tarihinde Sığınmacılar Yüksek Komiserliği kurulmuş¹⁶; 28 Temmuz 1951 tarihine gelindiğinde ise günümüzde evrensel nitelikli tek andlaşma olan Sığınmacıların Statüsüne İlişkin Sözleşme¹⁷ (1951 Sözleşmesi) kabul edilmiştir. Sığınmacıların hukuki statüsü ile devletlerin yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemeler içeren Sözleşme, 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

¹³ Nasih Sarp Ergüven ve Beyza Özturanlı, "Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 62/4 (2013), s. 1015.

¹⁴ Bkz. Arrangement with Respect to the Issue of Certificates of Identity to Russian Refugees, 5 July 1922, League of Nations Treaty Series (LNTS) No. 355 (<https://www.refworld.org/legal/agreements/lon/1922/en/20569>, Erişim Tarihi: 12.12.2024); Arrangement Relating to the Legal Status of Russian and Armenian Refugees, 30 June 1928, LNTS Vol. 89, No. 2005 (<https://www.refworld.org/legal/agreements/lon/1928/en/15611>, Erişim Tarihi: 12.12.2024); Convention of 28 October 1933 Relating to the International Status of Refugees, LNTS Vol. 159, No. 3663 (<https://www.refworld.org/legal/agreements/lon/1933/en/17584>, Erişim Tarihi: 12.12.2024); Provisional Arrangement Concerning the Status of Refugees Coming from Germany, 4 July 1936, LNTS Vol. 171, No. 3952 (<https://www.refworld.org/legal/agreements/lon/1936/en/14927>, Erişim Tarihi: 12.12.2024); Convention Concerning the Status of Refugees Coming from Germany, 10 February 1938, LNTS Vol. 192, No. 4461 (<https://www.refworld.org/legal/agreements/lon/1938/en/17547>, Erişim Tarihi: 12.12.2024.)

¹⁵ Bkz. Universal Declaration of Human Rights (https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/trk.pdf, Erişim Tarihi: 17.12.2024.) Şunu da belirtmek gerekir ki; 16 Aralık 1966 tarihli İkiz Sözleşmelerde, konuya ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Yine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde de konu kapsam dışında tutulmuştur. Amerikan İnsan Hakları Sözleşmesi (m. 22/7) ile Afrika İnsan ve Halkların Hakları Şartı'nda (m. 12/3) ise herkesin sığınma arama ve sığınma sağlanma hakkına sahip olduğu ifade edilmiş ve fakat bu hak, ilgili devletin ulusal mevzuatına ve uluslararası andlaşmalardan doğan yükümlülüklerine bağlı kılınmıştır. Bkz. American Convention on Human Rights (https://www.oas.org/dil/treaties_b-32_american_convention_on_human_rights.pdf, Erişim Tarihi: 17.12.2024); African Charter on Human and Peoples' Rights (https://www.oas.org/en/sla/dil/docs/African_Charter_Human_Peoples_Rights.pdf, Erişim Tarihi: 17.12.2024.)

¹⁶ A/RES/428(V) (<https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/060/26/pdf/nr006026.pdf>, Erişim Tarihi: 16.12.2024.)

¹⁷ The 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol (<https://www.unhcr.org/media/convention-and-protocol-relating-status-refugees>, Erişim Tarihi: 04.12.2024.)

1951 Sözleşmesi'nde sığınmacı, "ırkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi ya-hut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen kişi" olarak tanımlanmış; taraf devletlere, ülkelerine gelen ve tanım kapsamında bulunan kişilere sığınmacı statüsü tanıma yükümlülüğü getirilmiştir.

Değinilmesi gereken bir diğer düzenleme; BM Genel Kurulu tarafından 14 Aralık 1967 tarihinde kabul edilen Devletin Ülkesine Sığınmaya İlişkin Bildiri'dir¹⁸. Bildiride sığınma hakkının tanınması, devletin egemenliğinin doğal bir sonucu olarak nitelendirilmiş ve diğer devletler tarafından saygı gösterilmesi gereken bir hakkını oluşturduğu vurgulanmıştır (m. 1/1).

Sonuç olarak, sığınma konusundaki evrensel hukuk metinlerinin tümü "ülkesel sığınmaya" ilişkin düzenlemeler içermekte ve sığınma hakkının gerekçelerini değerlendirme yetkisi, sığınma talep edilen devlete ait kabul edilmektedir. Böylelikle, devletlerin sığınma hakkı tanımmasının, doğrudan ülkesel egemenlik ilkesinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır¹⁹. Dolayısıyla sığınma talebinin yöneldiği devlet, uluslararası yükümlülüklerinin ve ulusal mevzuatının gereklerini göz önünde bulundurarak karar vermek durumundadır. Bu noktadan hareketle, günümüzde sığınma hakkı tanıma konusunda yükümlülükler öngören evrensel nitelikli bir yapılageliş kuralının veya hukuk genel ilkesinin bulunmadığını ve aksini öngören bir andlaşma yapılmadıkça, devletlerin serbestçe karar verme yetkisine sahip olduğunu belirtmek mümkün görünmektedir²⁰.

İlgili devlet belirtilen çerçevede yaptığı değerlendirme sonucunda sığınma hakkı tanımaya karar verdiği takdirde, kişinin ülkesine girmesine ve ülkesinde kalmasına izin vermektedir. Ayrıca bu statünün tanınması halinde, sığınmacının korunmasına yönelik tedbirler alınmakta; kaçtığı devlete geri gönderilmemesi gerektiği de kesin bir biçimde kabul edilmektedir²¹. Dolayısıyla sığınma, olağan olarak, devletin münhasır egemen yetkilere sahip olduğu ülkesinde gerçekleşmekte ve fakat birtakım uygulamalar, sığınmanın, talep edilen devlet ülkesinin

¹⁸ A/RES/2312(XXII) (<https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr/0236/47/pdf/nr023647.pdf>, Erişim Tarihi: 12.11.2024.)

¹⁹ Saroj Chhabra, "Diplomatic Asylum: A Necessary Evil", *International Journal of Law and Legal Jurisprudence Studies*, 4/ 2 (2018), s. 42.

²⁰ Pazarıcı, *Uluslararası Hukuk Dersleri*, 2. Kitap, s. 190.

²¹ Sığınma talebinde bulunan kişinin, hayatının ve özgürlüğünün tehlike altında olacağı varsayılan bir ülkeye geri gönderilemeyeceğini belirten "geri göndermeme (non-refoulement) ilkesi", sığınma arayan kişilere tanınan tamamlayıcı koruma biçimlerinin en önemlisidir. Bkz. Ergüven ve Özturanlı, "Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye", s. 1024. Bu ilke, 1951 Sözleşmesi'nin 33. maddesinde şu ifadelerle düzenlenmiştir: "Hiçbir taraf devlet, bir sığınmacıyı ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatı ya da özgürlüğü tehdit altında olacak ülkelerin sınırlarına, her ne şekilde olursa olsun geri göndermeyecek veya iade etmeyecektir". Geri göndermeme ilkesine ayrıca, 1984 İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçük Düşürücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme'nin 3. maddesinde ve 2006 Bütün Kişilerin Zorla Kaybedilmeden Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme'nin 16. maddesinde de yer verilmiştir. Bkz. *Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment* (<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-against-torture-and-other-cruel-inhuman-or-degrading>, Erişim Tarihi: 17.12.2024); *Convention on the Rights of Persons with Disabilities* (<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-persons-disabilities>, Erişim Tarihi: 17.12.2024.)

sınırlarını aşabildiğini de ortaya koymaktadır. “Ülke dışı sığınma” olarak adlandırılan bu uygulamada, sığınma talep edilen devlet ile ülkesinde bulunan devlet farklılık göstermektedir.

Ülke dışı sığınmanın görünümlerinden biri de “diplomatik sığınma”dır²². Diplomatik sığınmaya ilişkin süreç; bir kişinin, ikamet ettiği veya uyruğunda bulunduğu devletin ülkesindeki bir diplomasi temsilciliğine başvurarak, koruma talep etmesiyle başlamaktadır. Başka bir deyişle diplomatik sığınma; gönderen devletin, kabul eden devlet ülkesinde bulunan diplomasi temsilciliğinde -gönderen, kabul eden veya üçüncü bir devletin uyruğunda bulunan kişiye-sığınma hakkı tanınmasıyla ortaya çıkmaktadır. Diplomatik sığınma, geçici bir korumayı kapsamakta; koruma sağlanan kişinin ülkeden çıkarılması veya ülke devletine teslim edilmesi ile sonlanmaktadır. Bununla birlikte uygulama, sığınmacının ülkeden çıkarılmasının talep edilmediği veya söz konusu talebin reddedildiği hallerde, uzun süreli bir “diplomatik tutsaklığa” dönüşebilmektedir²³.

Sığınma olgusunun ortaya çıkışı Antik Çağlara kadar götürülebilse de²⁴ diplomatik sığınma uygulamasına başvurulması, Avrupa’da sürekli temsilciliklerin açılmaya başlaması ve diplomatik dokunulmazlık ve ayrıcalıkların genişlemesiyle birlikte söz konusu olmuştur²⁵.

²² Ayrıca konsolosluk binalarına, askeri tesislere, askeri gemi veya uçaklara ve diğer devlet araçlarına girmek suretiyle sığınma talebinde bulunulabildiği de görülmektedir. Bkz. Chhabra, “Diplomatic Asylum: A Necessary Evil” s. 43; R. B. Greenburgh, “Recent Developments in the Law of Diplomatic Asylum”, Transactions of the Grotius Society 41, (1955), s. 103; René Värk, “Diplomatic Asylum: Theory, Practice and the Case of Julian Assange”, Proceedings of the Estonian Academy of Security Sciences, 11 (2012), s. 242.

²³ Örneğin, Macaristan’da komünizm karşıtı Kardinal Jozsef Mindszenty, vatana ihanet suçlamasıyla yargılanmış ve 1949 yılında müebbet hapse mahkûm edilmiştir. 1956 yılında Macaristan’da yaşanan ayaklanma sırasında kısa bir süre serbest kalan Mindszenty, Budapeşte’deki Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Büyükelçiliği’ne başvurarak, koruma talep etmiştir. ABD tarafından sığınmacı statüsü verilen Mindszenty, 15 yıl Büyükelçilikte ikamet etmek zorunda kalmıştır. Bkz. Paul Behrens, “The Law of Diplomatic Asylum—a Contextual Approach”, Michigan Journal of International Law, 35/ 2 (2014), s. 322; John T. Chisholm, “Chen Guangcheng and Julian Assange: The Normative Impact of International Incidents on Diplomatic Asylum Law”, The George Washington Law Review, 82/ 2 (2014), s. 535-536; Chhabra, “Diplomatic Asylum: A Necessary Evil”, s. 39; Ahmet Hamdi Topal, “Uluslararası Hukuk Açısından Diplomatik Sığınma ve Assange Olayı”, İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1/1 (2014), s. 55. Bir diğer örnek, 2012 yılında Bolivya hükümetini yolsuzluk ve uyuşturucu kaçakçılığına iştirak etmekle suçlayan Bolivyalı Senatör Roger Pinto’nun, ölüm tehditleri aldığını iddia ederek La Paz’daki Brezilya Büyükelçiliği’ne başvurmasıdır. Brezilya Pinto’ya sığınma hakkı tanımış ve fakat Bolivya’nın ülkeden ayrılmasına izin vermemesi nedeniyle, 15 ay boyunca Büyükelçilikte kalmıştır. Bkz. Eileen Denza, Diplomatic Law: Commentary on the Vienna Convention on Diplomatic Relations, Fourth Edition, Oxford: Oxford University Press, 2016, s. 115. Joseph Stalin’in kızı Svetlana Iosifovna Alliluyeva da Haziran 1978’de Moskova’daki ABD Büyükelçiliği’ne başvurmuş ve 5 yıl boyunca bir bodrum katında kalmasına izin verilmiştir. Bkz. Maarten Den Heijer, “Diplomatic Asylum and the Assange Case”, Leiden Journal of International Law, 26 (2013), s. 404.

²⁴ Chhabra, “Diplomatic Asylum: A Necessary Evil”, s. 38; Ergüven ve Özturanlı, “Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye”, s. 1010; Susanne Riveles, “Diplomatic Asylum as a Human Right: The Case of the Durban Six”, Human Rights Quarterly, 11/1 (1989), s. 143.

²⁵ Abdelnacer Ben Abderrezzak and Abdelhalim Mimouni, “Legal Basis for Diplomatic Asylum’s Eligibility”, Journal of Legal and Political Sciences, 13/02 (2022), s. 536; Chisholm, “Chen Guangcheng and Julian Assange: The Normative Impact of International Incidents on Diplomatic Asylum Law”, s. 533; Heijer, “Diplomatic Asylum and the Assange Case”, s. 401; Topal, “Uluslararası Hukuk Açısından Diplomatik Sığınma ve Assange Olayı”, s. 54. Diplomatik sığınma hakkı ilk dönemlerinde, suçlulara ve siyasi veya dini nedenlerle zulüm gören kişilere tanınmış; kabul eden devletlerin egemenliklerine yönelik bir müdahale olarak değerlendirilmeye başladığı 17. yüzyılın sonlarına kadar büyük ölçüde uygulanmaya devam etmiştir. Bkz. Chisholm, “Chen Guangcheng and Julian Assange: The Normative Impact of International Incidents on Diplomatic Asylum Law”, s. 533; Heijer, “Diplomatic Asylum and the Assange Case”, s. 402. Bu uygulama 19. yüzyıla kadar olan dönemde, “temsilcilik

Nitekim, kabul eden devlet yetkililerinin temsilcilik binalarına girmesinin ve herhangi bir müdahalede bulunmasının yasaklanması, bu uygulamaya zemin hazırlamış ve çok yönlü problemleri beraberinde getirmiştir.

Sözü edilen problemlerin kaynağı, ülke devletinin (kabul eden devletin) egemen yetkileri ile koruma sağlayan devletin (gönderen devletin) yararlandığı bina dokunulmazlığı arasındaki çatışmadır²⁶. Nitekim gönderen devlet; suç işlediği iddia edilen/suç işlediği sabit olan kişi hakkında yürütülen soruşturmayı/kovuşturmayı veya verilen cezanın infazını, bu dokunulmazlıktan yararlanarak engellemektedir. Böylelikle diplomatik sığınma; “sonucu, sığınma hakkı tanınan bir kişiyi kabul eden devletin en azından yargı yetkisinden bağımsız tutmak olan bir devlet eylemi” olarak ortaya çıkmaktadır. Ülkesinde egemenliğinden kaynaklanan kimi yetkilerini kullanamayan ve sözü edilen engeli kaldırmaya yönelik kabul eden devlet ise temsilcilik binasına zorla girmekte; böylelikle, bir başka ihlalin meydana gelmesine ve durumun daha da karmaşıklaşmasına neden olmaktadır.

Şunu da belirtmek gerekir ki; günümüzde, diplomatik sığınma uygulamasına nadiren rastlanmakta ve özellikle Latin Amerika devletlerinde, hakkında soruşturma veya kovuşturma yürütülen devlet yetkililerine yönelik olarak başvurulduğu gözlenmektedir. Devletlerin farklı uygulamalarıyla karşılaşmakla birlikte, temsilcilik binasının adı suçlular için bir sığınak olmayacağı genel olarak kabul edilmekte; siyasi suçlular bakımından ise belirsizlik devam etmektedir²⁷. Diplomatik sığınmaya ilişkin evrensel nitelikli bir andlaşma veya yapılageliş kuralının bulunmaması nedeniyle devam eden bu belirsizlik, konunun diplomasi ilişkilerini düzenleyen uluslararası hukuk kuralları çerçevesinde analiz edilmesini zorunlu kılmaktadır.

binalarının gönderen devletin ülkesinin bir parçasını oluşturduğu ve dolayısıyla kabul eden devletin bu binalar üzerinde herhangi bir yetkisinin bulunmadığını” ifade eden ve günümüzde geçerliliğini yitirmiş görünen “ülkedışılık teorisi” ile açıklanmıştır. Bkz. I. C. Green, “The Right of Asylum in International Law”, *University of Malaya Law Review*, 3/2 (1961), s. 228; Heijer, “Diplomatic Asylum and the Assange Case”, s. 402; Värk, “Diplomatic Asylum: Theory, Practice and the Case of Julian Assange”, s. 242. Uygulama; 19. yüzyılda siyasi suçlulara özgülenmiş, 20. yüzyılda genel olarak ortadan kalkmış ve yalnızca belirli yer, zaman ve durumlarda devam ettirilmiştir. Bkz. Chisholm, “Chen Guangcheng and Julian Assange: The Normative Impact of International Incidents on Diplomatic Asylum Law”, s. 533; Chhabra, “Diplomatic Asylum: A Necessary Evil”, s. 38; Riveles, “Diplomatic Asylum as a Human Right: The Case of the Durban Six”, s. 144-145. Örneğin İngiliz diplomatlar, 19. yüzyılda yalnızca yerel yapılagelişe uygunsuz veya hayatları yakın tehlike altında olan kişiler söz konusuysa sığınma hakkı tanımaları yönünde talimat almışlardır. ABD’nin de diplomasi temsilciliklerine yönelik talimatlarında (1897); yargı dokunulmazlığının sığınma hakkını kapsamadığı ve ABD hükümetinin diplomatik sığınma hakkının kullanılmasını onaylamadığı, ancak temsilcilerini, hayatı tehlike altında bulunan kişilere geçici sığınma hakkı vermeye yönlendirmekten de geri durmadığı belirtilmiştir. Bkz. Heijer, “Diplomatic Asylum and the Assange Case”, s. 402-403.

²⁶ Topal, “Uluslararası Hukuk Açısından Diplomatik Sığınma ve Assange Olayı”, s. 51.

²⁷ Esra Ata Dağıstanlı, *Uluslararası Hukukta Diplomatik Dokunulmazlık ve Ayrıcalıklar*, Ankara: Yetki Yayınları 2022, s. 99; Heijer, “Diplomatic Asylum and the Assange Case”, s. 403; Värk, “Diplomatic Asylum: Theory, Practice and the Case of Julian Assange”, s. 245.

B. DİPLOMASİ HUKUKU VE DİPLOMATİK SİĞİNMA

1. Genel Olarak

Diplomasi genel bir biçimde, “uluslararası ilişkileri barışçı ve akılcı yollarla yürütme faaliyeti” olarak tanımlanabilir²⁸. En eski uluslararası hukuk kurumlarından biri olan²⁹ ve özellikle devletler arasında bir iletişim aracı olarak kullanılan diplomasi, belirli bir döneme kadar geçici (ad hoc) temsilcilerin görevlendirilmeleri yoluyla şekillenmiştir. 14. yüzyılın sonlarına gelindiğinde, mukim (yerleşik) Büyükelçiler görevlendirilmeye başlamış ve diplomasi ilişkilerinde yeni bir döneme girilmiştir³⁰.

Bu yeni dönemin bir gereği olarak başlayan kodifikasyon süreci, büyük ölçüde uygulanın şekillendirdiği Diplomasi İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi³¹ (1961 Sözleşmesi) ile sonuçlanmıştır. Sözleşme ile hem bu alandaki yapılageliş kuralları yazılı hale getirilmiş hem de yeni kurallar oluşturulmuştur. 1961 Sözleşmesi; devletler arasındaki sürekli diplomasi ilişkilerine, diplomasi temsilcilerine ve görevli diğer personele, onların görevlerine ve özellikle yararlanmaları kabul edilen dokunulmazlık ve ayrıcalıklara ilişkin düzenlemeler içermektedir.

Sözleşmenin 3. maddesinde, diplomasi temsilciliğinin başlıca görevleri şu ifadelerle düzenlenmektedir:

“1. Bir diplomasi temsilciliğinin görevleri, diğerlerinin yanı sıra, şunları da kapsar:

- a) Gönderen devleti kabul eden devlette temsil etmek,
- b) Kabul eden devlette, uluslararası hukukun müsaade ettiği sınırlar içinde gönderen devletin ve vatandaşlarının menfaatlerini korumak,
- c) Kabul eden devlet hükümeti ile müzakereler yapmak,
- d) Bütün yasal imkânlarla kabul eden devletin durumunu ve gelişmelerini tespit etmek ve bunlar hakkında gönderen devlet hükümetine bilgi vermek,

²⁸ Farklı diplomasi tanımları için bkz. G. R. Berridge and Alan James, *A Dictionary of Diplomacy*, Second Edition, New York: Palgrave Macmillan, 2003, s. 69-70; Sasson Sofer, “Old and New Diplomacy: A Debate Revisited”, *Review of International Studies*, 14/ 3 (1988), s. 195-196.

²⁹ Diplomasinin tarihsel gelişim süreci hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Erdem Eren, “Geleneksel Diplomasiden Modern Diplomasıye Diplomasinin Tarihsel Evrimi”, *Uluslararası Eşitlik Politikası Dergisi*, 1/1 (2021), s. 35-53; Nasih Sarp Ergüven, “Uluslararası Hukukun Tarihsel Boyutuyla Diplomasinin Kurumsal Gelişim Süreci”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7/1 (2016), s. 111-141; Temel İskit, *Diplomasi (Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması)*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2022; Barış Özdal ve Kutay Karaca R., *Diplomasi Tarihi-I*, Bursa: Dora Yayıncılık, 2022; Barış Özdal ve Kutay Karaca R., *Diplomasi Tarihi-II*, Bursa: Dora Yayıncılık, 2021; Eileen Young, “The Development of the Law of Diplomatic Relations”, *British Year Book of International Law*, 40 (1964), s. 141-182.

³⁰ Anıl Çamyamaç ve Zekiye Özen İnci, *Uluslararası Hukuk ve Ceza Hukuku Yönleriyle Diplomatik Bir Bağışıklık Olarak Ceza Yargısından Muafiyet*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020, s. 36; Bilge Erson Asar, “Diplomatik İlişkileri Yürüten Devlet Görevlileri”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12/2 (2013), s. 80; Richard Langhorne, “The Regulation of Diplomatic Practice: The Beginnings to the Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961”, *Review of International Studies*, 18/1 (1992), s. 4; Seha L. Meray, “Diplomasi Temsilcilerinin Hukuki Statüsü”, *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 11/3 (1956), s. 80; Özdal ve Karaca, *Diplomasi Tarihi-I*, s. 40.

³¹ Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961 (https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_1_1961.pdf, Erişim Tarihi: 17.12.2024.)

e) Gönderen devlet ile kabul eden devlet arasında dostane ilişkileri ilerletmek ve ekonomik, kültürel ve bilimsel ilişkilerini geliştirmek”.

1961 Sözleşmesi, diplomasi temsilciliğinin başlıca görevlerini bu şekilde belirlerken, belirlediği bu görevlerin etkin biçimde yerine getirilebilmesi için kabul eden devlete birtakım genel yükümlülükler yüklemektedir. Bunları; temsilciliğin görevlerinin yürütülmesi için her türlü kolaylığı sağlama yükümlülüğü (m. 25), ülkede temsilciliğin bütün üyelerine hareket ve seyahat serbestisi sağlama yükümlülüğü (m. 26) ve gönderen devletin bir temsilcilik binası bulmasını/edinmesini kolaylaştırma (m. 21/1) ve gerekirse temsilcilerin/görevlilerin barınacak uygun yer bulmasına yardımcı olma (m. 21/2) yükümlülüğü olarak sıralamak mümkündür.

Şunu da belirtmek gerekir ki; diplomasi temsilcileri ve görevlilerinin de kabul eden devlet ülkesinde birtakım genel yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu yükümlülükler, esas itibarıyla, 1961 Sözleşmesi’nin 41. maddesinde düzenlenmekte; bu düzenleme ile diplomatik dokunulmazlık ve ayrıcalıkların amacından saptırılmasının önlenmesi amaçlanmaktadır³².

Sözü edilen yükümlülüklerin ilki; diplomasi temsilcileri ve görevlilerinin, dokunulmazlık ve ayrıcalıklarına zarar gelmeksizin, kabul eden devletin bütün yasalarına ve düzenlemelerine uymasındır (m. 41/1). Ayrıca, gönderen devletin diplomasi temsilcileri ve görevlilerinin, kabul eden devletin iç işlerine karışması da yasaklanmaktadır (m. 41/1). Gönderen devletin diplomasi temsilcilerine ve görevlilerine getirilen bir diğer yükümlülük; gerçekleştirecekleri bütün resmî işleri, kabul eden devletin Dışişleri Bakanlığı veya kabul eden devletçe belirlenen başka bir Bakanlık aracılığıyla yürütmeleridir (m. 41/2). Son olarak; diplomasi temsilcilerinin ve görevlilerinin temsilcilik binalarını, temsilciliğin Sözleşmede belirtilen veya diğer genel uluslararası hukuk kuralları veya gönderen ve kabul eden devlet arasında yürürlükte olan özel anlaşmalar ile bağdaşmayacak bir tarzda kullanmaları yasaktır (m. 41/3)³³.

2. Bina Dokunulmazlığı ve Diplomatik Sığınma

Diplomatik dokunulmazlık ve ayrıcalıklar hem devletlerin eşitliği ilkesinin bir sonucu hem de diplomasi ilişkilerinin yürütülmesi için zorunlu bir unsurdur. Sürekli diplomasi ilişkilerinin kurulmaya başlamasıyla birlikte uygulama alanı genişleyen dokunulmazlık ve ayrıcalıklar, bunlardan yararlanacak olanlar ve yararlanma koşulları, 1961 Sözleşmesi’nde detaylı olarak düzenlenmektedir. Bunlardan biri de “temsilcilik binasının dokunulmazlığı”dır.

1961 Sözleşmesi’nde temsilcilik binaları, “temsilcilik şefinin ikametgâhı dahil olmak üzere ve mülkiyete bakılmaksızın, temsilciliğin maksatları için kullanılan binalar veya bina bölümleri ile bunlarla irtibatlı arazi” olarak tanımlanmakta (m. 1/i); bu binaların dokunulmazlığı ise şu ifadelerle düzenlenmektedir (m. 22):

“1. Temsilcilik binaları dokunulmazdırlar. Kabul eden devlet yetkilileri, temsilcilik şefinin rızası olmadıkça, bu binalara giremezler.

³² Durmuş Tezcan, “Türk Hukukunda Diplomatik Yargı Bağışıklığı”, Birleşmiş Milletler Türk Derneği Yıllığı, Birleşmiş Milletler 40. Yıl Armağanı, Ankara, (1986), s. 166.

³³ Ayrıca Sözleşmenin 42. maddesinde; diplomasi temsilcilerinin kabul eden devlette, şahsi kazanç maksadıyla, herhangi bir mesleki veya ticari faaliyette bulunmalarının yasaklandığı da görülmektedir.

2. Kabul eden devlet, temsilcilik binalarını herhangi bir tecavüz veya zarara karşı korumak ve temsilciliğin huzurunun herhangi bir şekilde bozulmasını veya itibarının kırılmasını önlemek üzere her türlü tedbiri almak özel göreviyle yükümlüdür.

3. Temsilcilik binaları ile içindeki eşyalar ve diğer mallar ve temsilciliğin nakil vasıtaları arama, el koyma, haciz veya icradan başıktırlar.”

Düzenleme incelendiğinde, kabul eden devlet yetkililerinin temsilcilik binalarına girmelerinin ve herhangi bir müdahalede bulunmalarının açıkça yasaklandığı görülmektedir. Bu yasağa getirilen tek istisna, temsilcilik şefinin rızasıdır. Bunun yanında, bina dokunulmazlığı ile kabul eden devlete “özel bir görev” de yüklenmektedir. Bu çerçevede kabul eden devlet; temsilciliğe yönelik her türlü saldırı, zorla girme, işgal etme, zarar verme, yağmalama ve huzur bozma eylemini önlemek amacıyla gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü altında bulunmaktadır³⁴.

Böylelikle 1961 Sözleşmesi, dokunulmazlığın kapsamını net bir biçimde belirlemiş ve mutlak bir yapı tesis etmiştir. Tesis edilen bu mutlak yapı ise diplomatik sığınma uygulamasına zemin hazırlamıştır. Bu aşamada belirlenmesi gereken, sözü edilen uygulamanın dokunulmazlık kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğidir.

Öncelikle belirtmek gerekir ki; diplomatik sığınmanın diplomatik dokunulmazlık ve ayrıcalıklar kapsamında ele alınması, temsilciliğin görevlerini yapabilmesi için bir gereklilik veya zorunluluk olmaması nedeniyle, mümkün görünmemektedir. Nitekim 1961 Sözleşmesi’nin Giriş kısmında, dokunulmazlık ve ayrıcalıkların amacının bireylerin menfaat elde etmesini değil, diplomasi temsilciliklerinin görevlerinin etkin şekilde yerine getirilmesini sağlamak olduğu belirtilmektedir. Dolayısıyla, diplomatik dokunulmazlık ve ayrıcalıkların dayanağı, diplomasi temsilciliğinin yerine getirdiği görevin mahiyetinde ve karşıladığı ihtiyaçta aranmaktadır³⁵. Başka bir deyişle diplomatik dokunulmazlık ve ayrıcalıklar, diplomasi

³⁴ Belirtilen yasaklamalar ve yükümlülükler uluslararası içtihat tarafından da teyit edilmektedir. Örneğin, UAD “Tahran’daki Rehineler Davası”na ilişkin kararında (para. 8), “İran’ın, bir kabul eden devlet olarak, Amerikan Elçiliği’nin ... korunmasını sağlamak üzere uygun tedbirleri almaya ilişkin çok kesin yükümlülükler altında bulunduğunu” bildirirken, “bu yükümlülüklerin, yalnızca 1961 Sözleşmesi’nden değil aynı zamanda yapılageliş hukukundan da kaynaklandığının” altını çizmiştir. ICJ, Case Concerning United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran (United States of America v. Iran), Judgment of 24 May 1980 (<https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/64/064-19800524-JUD-01-00-EN.pdf>, Erişim Tarihi: 18.12.2024.) “Kongo/Uganda Davası” kararında da Divan, “Kongo’nun Başkenti Kinşasa’daki Uganda Elçiliği’ne ve binadaki kişilere yönelik saldırıların 22. maddenin ihlalini oluşturduğuna” hükmetmiş; buna ek olarak, “1961 Sözleşmesi’nin, bir temsilciliğin dokunulmazlığının yalnızca kabul eden devletin kendisi tarafından bozulmasını yasaklamakla kalmayıp, kabul eden devlete önleme yükümlülüğü de yüklediğini” vurgulamıştır. ICJ, Case Concerning Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v. Uganda), Judgment of 19 December 2005 (<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/116/116-20051219-JUD-01-00-EN.pdf>, Erişim Tarihi: 18.12.2024.)

³⁵ Nina M. Bergmar, “Demanding Accountability Where Accountability is Due: A Functional Necessity Approach to Diplomatic Immunity Under the Vienna Convention”, *Vanderbilt Journal of Transnational Law*, 47/2 (2014), s. 508; Meray, “Diplomasi Temsilcilerinin Hukuki Statüsü”, s. 96.

temsilciliğinin gönderen devlet adına icra ettiği görevi korumakta ve ona kabul eden devletin yasalarını ihlal etme veya iç işlerine karışma serbestisi sağlamamaktadır³⁶.

1961 Sözleşmesi'nde diplomatik sığınmaya ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemekte³⁷; diplomasi temsilciliklerine bu konuda bir görev de yüklenmemektedir. Ayrıca diplomatik sığınma hakkı tanınması, Sözleşmenin 3/1. maddesinde düzenlenen “gönderen devlet ile kabul eden devlet arasında dostane ilişkileri ilerletmek...” görevi ile de bağdaşmamaktadır³⁸. Şunu da belirtmek gerekir ki; Sözleşmenin sözü edilen düzenlemedeki görev listesi açık uçludur ve burada yer alan “diğerlerinin yanı sıra” ifadesi, belirlenen görevlerin bunlarla sınırlı olmaya-bileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Yine de bir bütün olarak uluslararası toplum için uygulanabilirliği olan ek bir görevin kabulü; devlet uygulamalarının tutarlı ve istikrarlı olması ile opinio juris'in varlığı da dahil olmak üzere, genel bir yapılageliş kuralının tüm unsurlarını sağlamak durumundadır³⁹.

Öte yandan, Sözleşmenin yukarıda da yer verilen 41/1. maddesinde; diplomasi temsilcilerine ve görevli diğer personele “kabul eden devletin yasalarına ve düzenlemelerine uyma” ve “iç işlerine karışmama” yükümlülüğü getirilmektedir. Sözleşmenin 41/3. maddesinde ise temsilcilik binalarının, “temsilciliğin Sözleşmede belirtilen görevleri veya diğer genel uluslararası hukuk kuralları veya gönderen ve kabul eden devlet arasında yürürlükte olan özel andlaşmalar ile bağdaşmayacak bir şekilde kullanılamayacağı” hükme bağlanmaktadır.

1961 Sözleşmesi'nde yer alan bu düzenlemeler bir bütün olarak ele alındığında; diplomatik sığınma uygulamasının, diplomasi temsilciliklerinin görevleri ve statüleri ile bağdaşmadığının kabul edilmesi ve kabul eden devletin yargı yetkisinden kurtulmayı amaçlayan kişilere sığınma hakkı tanınmasının, bu devletin iç işlerine karışılması biçiminde değerlendirilmesi bir

³⁶ UAD'nin “Tahran'daki Rehineler Davası”na ilişkin kararında (para. 86) işaret ettiği üzere, “Diplomasi hukuku kuralları, bir taraftan kabul eden devletin diplomasi temsilciliklerine sağlayacağı dokunulmazlık ve ayrıcalıklara ilişkin yükümlülüklerini ortaya koymakta; diğer taraftan temsilcilik üyelerinin olası suistimallerini öngörmekte ve bu tür suistimallere karşı koymak üzere kabul eden devletin tasarrufundaki yolları belirlemektedir.”

³⁷ Esasen konu, Uluslararası Hukuk Komisyonu'nda yapılan müzakereler sırasında tartışılmış; hatta Sir Gerald Fitzmaurice, temsilcilik binalarına ilişkin taslak düzenlemeye diplomatik sığınmaya ilişkin yeni bir paragraf eklenmesini önermiştir. Ancak Komisyon üyelerinin çoğunluğu bu öneriyi reddetmiş; modern uluslararası hukukun ve uygulamaların, temsilciliğin diplomatik sığınma kurallarına uyulmamasının kabul eden devlete temsilcilik binalarına girme hakkı vermediği anlayışından hareket etmiştir. Bkz. Behrens, “The Law of Diplomatic Asylum—a Contextual Approach”, s. 323; Denza, *Diplomatic Law: Commentary on the Vienna Convention on Diplomatic Relations*, s. 114. Konu, 1974 yılında Avustralya'nın girişimiyle BM Genel Kurulu'nda yeniden gündeme alınmış ve diplomatik sığınma sorununun insani ve diğer yönleri hakkında ön çalışmalar başlatılmasına karar verilmiştir. Ancak Genel Sekreter'in konuyla ilgili olarak Genel Kurul'a sunduğu bir raporda; görüş bildiren 25 devletten sadece 7'sinin konuyla ilgili bir uluslararası sözleşme hazırlanmasından yana olduğunu belirtmesi üzerine, çalışmalar rafa kaldırılmıştır. Raporda; bazı devletlerin (özellikle Latin Amerika devletleri) diplomatik sığınmanın insani nedenlerle uluslararası hukukta tanınması gerektiği görüşünü dile getirdikleri ve fakat delegasyonların çoğunluğunun uluslararası uygulamayı, uluslararası bir sözleşmenin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması için yeterince olgunlaşmamış olarak değerlendirdikleri kaydedilmiştir. Bkz. Heijer, “Diplomatic Asylum and the Assange Case”, s. 408-409.

³⁸ Sarah Katrina Banton, “Diplomatic Asylum as a Tool for Extraterritorial Protection of Human Rights: Balancing the Vienna Conventions with Human Rights Concerns”, *International Law and Politics*, 54/1039 (2021), s. 1047-1048.

³⁹ Behrens, “The Law of Diplomatic Asylum—a Contextual Approach”, s. 327.

zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır⁴⁰. Bununla birlikte, 1961 Sözleşmesi'nde diplomatik sığınmayı yasaklayan bir düzenleme bulunmamakta ve 41/3. maddede "gönderen ve kabul eden devlet arasında yürürlükte olan özel andlaşmalar" ifadesine yer verilmektedir. 1961 Sözleşmesi'ne, Latin Amerika'da yürürlükte olan diplomatik sığınma sözleşmelerine uyum sağlamak amacıyla eklendiği anlaşılan bu hüküm, devletler arasında diplomatik sığınmayı düzenleyen andlaşmalar akdedilebileceğini ve sözü edilen andlaşmalara uygun olarak diplomatik sığınma hakkının tanınabileceğini ortaya koymaktadır⁴¹.

Diplomatik sığınma uygulaması analiz edilirken, UAD'nin kavramla özdeşleşen "Sığınma Hakkı Davası"nda verdiği karara da değinmek gerekmektedir⁴². Dava konusu olay; 1948'de Peru'da başarısız bir ayaklanma sonrası, ayaklanmanın liderlerinden biri olan Peru vatandaşı Haya de la Torre hakkında tutuklama kararı çıkarılması ve Kolombiya'nın adı geçen kişiye sığınmacı statüsü vererek, onu Lima'daki Kolombiya Büyükelçiliği binasına kabul etmesiyle ortaya çıkmıştır. Ardından Kolombiya, Haya de la Torre'un can güvenliğinin sağlanarak Peru'nun dışına çıkarılmasını talep etmiş; fakat bu talep, Peru tarafından reddedilmiştir. Talebin reddedilmesi üzerine, Kolombiya UAD'ye başvurmuştur.

UAD kararında özetle, diplomatik sığınma hakkı tanıma kararının "ülke devletinin iç işlerine karışılması anlamına geldiğine" ve "egemenlik haklarının ihlalini oluşturduğuna" hükmetmiş; ilgili kişiyi ülke devletinin yargı yetkisinin dışında bırakmak suretiyle gerçekleşen bu tür bir ihlalin, "her somut olayda ortaya konulan hukuki bir dayanak bulunmadığı müddetçe", kabul edilemeyeceğini vurgulamıştır. Bunun yanında Divan; somut durumda, diplomasi temsilciliğine sığınmaya izin vermenin, "gönderen devlet bakımından bir hak olduğuna ve kabul eden devletin de buna saygı gösterme yükümlülüğünün bulunduğu" ilişkin bölgesel nitelikli bir yapılageliş kuralı oluşmadığını da ortaya koymuştur⁴³.

Bütün bu veriler ışığında, ilgili devletler arasında aksini düzenleyen bir andlaşma veya bölgesel bir yapılageliş kuralı mevcut olmadığı takdirde, devletlerin diplomatik sığınmaya izin vermemesi gerektiği; devletin ve temsilciliğinin, uluslararası hukuk kapsamında harekete geçmesine izin veren açık bir yetkiye ihtiyaç duyduğu anlaşılmaktadır⁴⁴.

⁴⁰ Behrens, "The Law of Diplomatic Asylum—a Contextual Approach", s. 329; Daniel Capone, "Diplomatic Asylum: A New Path Forward", North Carolina Journal of International Law, 41/2 (2016), s. 223; Chhabra, "Diplomatic Asylum: A Necessary Evil", s. 53; Heijer, "Diplomatic Asylum and the Assange Case", s. 413-414.

⁴¹ Chhabra, "Diplomatic Asylum: A Necessary Evil", s. 52; Heijer, "Diplomatic Asylum and the Assange Case", s. 413; Värk, "Diplomatic Asylum: Theory, Practice and the Case of Julian Assange", s. 251, 253.

⁴² ICJ, Asylum Case (Columbia v. Peru), Judgment of November 20th, 1950 (<https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/7/007-19501120-JUD-01-00-EN.pdf>, Erişim Tarihi: 16.12.2024.)

⁴³ Ayrıntılı bilgi için bkz. William W. Jr. Bishop, "Haya de la Torre Case (Columbia/Peru)", The American Journal of International Law, 45/4 (1951), s. 781-788; Herbert W. Briggs, "The Colombian-Peruvian Asylum Case and Proof of Customary International Law", The American Journal of International Law, 45/4 (1951), s. 728-731; J. L. F. van Essen, "Some Reflections on the Judgments of the International Court of Justice in the Asylum and Haya de la Torre Cases", The International and Comparative Law Quarterly, 1/4 (1952), s. 533-539; Alona E. Evans, "The Colombian-Peruvian Asylum Case: The Practice of Diplomatic Asylum", The American Political Science Review, 46/1 (1952), s. 142-157; Heijer, "Diplomatic Asylum and the Assange Case", s. 406-408.

⁴⁴ Behrens, "The Law of Diplomatic Asylum—a Contextual Approach", s. 336; Malcolm N. Shaw, Uluslararası Hukuk, (Çev.: Yücel Acer vd.), Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi, 2018, s. 546. Genel olarak devletlerin

Son olarak, bu hakkı tanıyan temsilciliğin sahip olduğu dokunulmazlığın kendiliğinden ortadan kalkmayacağını ve tek taraflı bir şekilde sonlandırılmayacağını da belirtmek gerekmektedir. Başka bir deyişle, temsilcilik binaları amaç ve görevleriyle bağdaşmayacak bir şekilde kullanılmış olsa da dokunulmazlık varlığını korumakta; kabul eden devletin temsilciliğe müdahale ederek sığınma girişimini engellemesi veya sığınmayı sonlandırması da uluslararası hukuka aykırılık teşkil etmektedir⁴⁵. Böylelikle, 1961 Sözleşmesi'nin 22. maddesindeki mutlak yapı; bir diploması temsilciliğine sığınma hakkı tanındıktan sonra, kabul eden devletin sığınma hakkını sona erdirmekten fiilen menedilmesi sonucunu beraberinde getirmektedir⁴⁶.

III. DEĞERLENDİRME

Günümüzde, diplomatik sığınmaya ilişkin evrensel nitelikli bir andlaşma veya yapılageliş kuralı bulunmamakta; bu durum, konunun diploması ilişkilerini düzenleyen uluslararası hukuk kuralları bağlamında analiz edilmesini zorunlu kılmaktadır. Diploması hukuku kuralları bağlamında yapılan analiz ise uygulayıcıları; “ilgili devletler arasında aksini düzenleyen bir andlaşma veya bölgesel bir yapılageliş kuralı mevcut olmadığı takdirde, diplomatik sığınmaya izin verilmemesi gerektiği” sonucuna ulaştırmaktadır. Bununla birlikte, çalışmaya konu olan uyuşmazlığın tarafları arasında, diplomatik sığınmayı düzenleyen andlaşmaların yürürlükte olduğu dikkat çekmektedir.

Bu noktadan hareketle uyuşmazlığın muhtemel sonuçları; öncelikle diploması hukuku kuralları, ardından ilgili devletler arasında yürürlükte olan andlaşmalar bağlamında ele alınacaktır.

A. DİPLOMASİ HUKUKU KURALLARI BAĞLAMINDA

Meksika; Ekvador'un Büyükelçiliği yaptığı baskın ile diğerlerinin yanı sıra, 1961 Sözleşmesi'nin 22. maddesinde düzenlenen ve aynı zamanda yapılageliş değeri taşıyan bina dokunulmazlığını ihlal ettiğini ileri sürmektedir. Ekvador ise Meksika'nın, Glas'ı Büyükelçiliği

uygulamalarında diplomatik sığınma, bir haktan ziyade insani bir yaklaşımın sonucu olarak değerlendirilmektedir. Bkz. Heijer, “Diplomatic Asylum and the Assange Case”, s. 424; Värk, “Diplomatic Asylum: Theory, Practice and the Case of Julian Assange”, s. 249. Doktrinde gönderen devletin -en azından kişinin hayatına veya güvenliğine yönelik acil bir tehlikenin var olduğu durumlarda- uluslararası yapılageliş hukukuna dayanarak, diplomatik sığınma hakkı tanıyabileceği de iddia edilmektedir. Bkz. Denza, *Diplomatic Law: Commentary on the Vienna Convention on Diplomatic Relations*, s. 115. Bu iddianın, 1961 Sözleşmesi'nin Giriş kısmında yer alan “Bu Sözleşmeye taraf olan devletler, açıkça düzenlenmeyen meselelerde uluslararası yapılageliş kurallarının uygulanmasına devam olunacağını teyit ederek...” ifadesiyle temellendirildiği de dikkat çekmektedir. Ancak bu iddiaya; diplomatik sığınma hakkına yönelik evrensel bir düzenleme gerçekleştirme yönündeki çabaların uluslararası toplum nezdinde sonuç vermediği, devletlerin bu konudaki takdir yetkisini ortadan kaldıran ve sığınma talebinin kabulünü zorunlu kılan bir yapılageliş kuralının varlığından söz edebilmek için gerekli unsurların oluşmadığı gerekçeleriyle itiraz edilmekte ve böylelikle bu iddianın hukuki geçerliliğe sahip olmadığı belirtilmektedir. Bkz. Banton, “Diplomatic Asylum as a Tool for Extraterritorial Protection of Human Rights: Balancing the Vienna Conventions with Human Rights Concerns”, s. 1048-1049; Behrens, “The Law of Diplomatic Asylum—a Contextual Approach”, s. 327-328; Topal, “Uluslararası Hukuk Açısından Diplomatik Sığınma ve Assange Olayı”, s. 61.

⁴⁵ Behrens, “The Law of Diplomatic Asylum—a Contextual Approach”, s. 325; Denza, *Diplomatic Law: Commentary on the Vienna Convention on Diplomatic Relations*, s. 115; Heijer, “Diplomatic Asylum and the Assange Case”, s. 425; Topal, “Uluslararası Hukuk Açısından Diplomatik Sığınma ve Assange Olayı”, s. 63-64.

⁴⁶ Chhabra, “Diplomatic Asylum: A Necessary Evil”, s. 53; Heijer, “Diplomatic Asylum and the Assange Case”, s. 414.

kabul ederek ona sığınma hakkı tanınması ile 1961 Sözleşmesi'nin 41/1. ve 41/3. maddelerindeki yükümlülüklerine aykırı davrandığını iddia etmektedir.

Öncelikle; Meksika'nın Glas'a diplomatik sığınma hakkı tanımmasının, devletlerin uygulamalarına ve büyük ölçüde bu uygulamaların şekillendirdiği 1961 Sözleşmesi'ne aykırı olduğunu belirtmek gerekmektedir. Nitekim Meksika'nın Glas'a sığınma hakkı tanınması; diplomasi temsilciliğinin görevlerini etkin şekilde yerine getirilebilmesi için bir gereklilik veya zorunluluk olmaması yanında, 1961 Sözleşmesi'nde düzenlenen (m. 3/1) temel görevleri ile de bağdaşmamaktadır.

Ayrıca Meksika'nın, sözü edilen eylemi ile Sözleşmenin diplomasi temsilcilerinin ve görevlilerinin genel yükümlülüklerini belirleyen 41. maddesini de ihlal ettiği görülmektedir. Nitekim bu düzenleme gereğince diplomasi temsilcilerine ve görevli diğer personele “kabul eden devletin yasalarına ve düzenlemelerine uyma” ve “iç işlerine karışmama” yükümlülüğü getirilmekte (m. 41/1); temsilcilik binalarının, “temsilciliğin Sözleşmede belirtilen görevleri veya diğer genel uluslararası hukuk kuralları veya gönderen ve kabul eden devlet arasında yürürlükte olan özel andlaşmalar ile bağdaşmayacak bir şekilde kullanılamayacağı” da hükme bağlanmaktadır (m. 41/3). Bütün bu veriler ışığında, Meksika diplomasi temsilciliğinin Glas'a yönelik uygulamasının, Ekvador'un “iç işlerine karışılması” ve “egemenlik haklarının ihlali” olarak nitelendirilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Şunu da belirtmek gerekir ki; Ekvador güvenlik güçlerinin Meksika Büyükelçiliği binasına zorla girerek sığınmayı sonlandırması eylemi de diplomasi hukuku kurallarına aykırıdır. Zira temsilcilik binasının dokunulmazlığı mutlak bir yapı arz etmekte ve temsilcilik binaları görev dışı amaçlarla kullanılmış olsa da sürmektedir. Dolayısıyla Ekvador'un eylemini, sözü edilen dokunulmazlığın ihlali olarak nitelendirmek gerekmektedir.

Diplomasi hukuku kurallarının beraberinde getireceği sonuçları bu şekilde özetlemek mümkün olsa da Meksika ile Ekvador arasında yürürlükte olan ve diplomatik sığınmaya ilişkin yetkileri ile sorumluluklarını belirleyen bölgesel nitelikli andlaşmaların bulunduğunu gözden kaçırmamak gerekmektedir. Nitekim 1961 Sözleşmesi'nin 41/3. maddesinde de “gönderen ve kabul eden devlet arasında yürürlükte olan özel andlaşmalar” ifadesine yer verilerek, konuya ilişkin andlaşmalar akdedilebileceği ve bu andlaşmalara uygun olarak diplomatik sığınma hakkının tanınabileceği kabul edilmiş görünmektedir.

B. TARAFLAR ARASINDA YÜRÜRLÜKTE OLAN ÖZEL ANDLAŞMALAR BAĞLAMINDA

Latin Amerika'da, geçmişte de sıklıkla görülen diplomatik sığınma örneklerinin; bölgesel nitelikli andlaşmaların akdedilmesini beraberinde getirdiği⁴⁷ ve taraf devletlerin diplomatik sığınmayı, kendilerinin belirledikleri koşullarda, ülkesel yargı yetkilerine bir istisna olarak kabul ettikleri bilinmektedir. Bu andlaşmaları; 1928 Havana Sığınma Sözleşmesi⁴⁸, 1933 Siyasi

⁴⁷ Topal, “Uluslararası Hukuk Açısından Diplomatik Sığınma ve Assange Olayı”, s. 59.

⁴⁸ Havana Convention on Asylum of 1928 (<https://www.refworld.org/legal/agreements/rri/1928/en/32769>, Erişim Tarihi: 20.11.2024.)

Sığınmaya İlişkin Montevideo Sözleşmesi⁴⁹ (1933 Sözleşmesi) ve 1954 Karakas Diplomatik Sığınma Sözleşmesi⁵⁰ (1954 Sözleşmesi) olarak sıralamak mümkündür. Meksika ve Ekvador'un iddia ve taleplerinde de tarafı bulundukları 1933 Sözleşmesi ile bu Sözleşmeyi geliştiren 1954 Sözleşmesi'ne yer verdikleri görülmektedir.

Sözü edilen andlaşmalarda genel olarak;

a) Her devletin diplomatik sığınma tanıma hakkına sahip olduğu ve kararının gerekçelerini belirtmek zorunda olmadığı (1954 Sözleşmesi, m. 2),

b) Bu hakkın yalnızca siyasi suçlulara (veya kendisine siyasi suç isnat edilen kişilere) tanınabileceği ve adi suçluların (veya kendisine adi suç inat edilen kişilerin) hakkın kapsamının dışında olduğu (1933 Sözleşmesi, m. 1; 1954 Sözleşmesi, m. 3),

c) Sığınma hakkı tanıyan devletin, suçun niteliğini belirleme konusunda tek tarafı ve kesin bir yetkiye sahip olduğu (1933 Sözleşmesi, m. 2; 1954 Sözleşmesi, m. 4),

d) Diplomatik sığınma hakkının acil durumlarda ve sığınma talep eden kişinin güvenliğinin sağlanması için gereken süre boyunca tanınabileceği (1954 Sözleşmesi, m. 5),

e) Somut olaydaki aciliyetin değerlendirilmesi yetkisinin sığınma hakkı tanıyan devlete ait olduğu (1954 Sözleşmesi, m. 7),

f) Gönderen devletin siyasi sebeplerle diplomasi temsilciliğine başvuran kişiye diplomatik sığınma hakkı tanıması karşısında, kabul eden devletin bu karara saygı göstermesi gerektiği (1954 Sözleşmesi, m. 1),

g) Kabul eden devletin kendisine diplomatik sığınma hakkı tanınan kişinin ülkesinden ayrılmasını her zaman talep edebileceği, sığınma hakkı tanınan kişi için güvenli geçiş talebinde bulunulabileceği ve kabul eden devletin güvenli geçiş için gereken teminatları vermekle yükümlü olduğu (1954 Sözleşmesi, m. 12),

h) Sığınma hakkı tanıyan devletin, kabul eden devlete bildirimde bulunma yükümlülüğü altında olduğu (1954 Sözleşmesi, m. 8) düzenlenmektedir.

Öncelikle; Meksika'nın, Ekvador'un başvurusu kapsamında, Mahkemeye henüz cevabını sunmadığını belirtmek gerekmektedir. Ancak Meksika, 11 Nisan 2024 tarihli başvurusunda, sığınma hakkı tanıma kararı verirken hem Glas hem de Ekvador makamları tarafından sunulan bilgileri dikkate aldığını savunmaktadır. Meksika ayrıca; kararın hemen verilmesinin doğal olmadığı ve kararın verilmesine kadar geçen süre içinde de başvuru sahibine koruma sağlanması gerektiğinin altını çizmekte ve 1954 Sözleşmesi'ne uygun hareket ettiğini ileri sürmektedir.

Meksika Büyükelçiliği binasına zorla girilmesi kararının, Glas'ın gerçek ve yakın kaçma riski karşısında alındığını vurgulayan Ekvador ise sığınma hakkı tanınması için herhangi bir

⁴⁹ Montevideo Convention on Political Asylum of 1933 (<https://www.refworld.org/legal/agreements/oas/1933/en/91390>, Erişim Tarihi: 20.11.2024.)

⁵⁰ Caracas Convention on Diplomatic Asylum of 1954 (<https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201438/volume-1438-I-24377-English.pdf>, Erişim Tarihi: 20.11.2024.)

hukuki dayanağın bulunmadığını belirtmektedir. Nitekim Ekvador; Glas'ın yargılandığı ve mahkûm edildiği suçların “adi suç” niteliğinde olduğunu ve 1933 Sözleşmesi (m. 1) ile 1954 Sözleşmesi (m. 3) uyarınca adi suçlardan yargılanan veya mahkûm edilen kişilere sığınma hakkı tanınmayacağını iddia etmektedir. Ekvador, Meksika'nın sığınma hakkı tanınmasına ilişkin kararının kendisine bildirilmediğini de vurgulamaktadır.

Bu iddialar çerçevesinde ilgili Sözleşmeler ele alındığında, şu tespitleri yapmak mümkün görünmektedir:

1933 Sözleşmesi'nin 1. ve 1954 Sözleşmesi'nin 3. maddesinde; adi bir suçtan dolayı soruşturulan, kovuşturulan veya hakkında mahkûmiyet kararı verilmiş olan kişilere diplomatik sığınma hakkı tanınması yasaklanmaktadır. Böylelikle, diplomatik sığınma hakkının yalnızca siyasi suçlulara (veya kendisine siyasi suç isnat edilen kişilere) tanınabileceği kabul edilmektedir. Sözü edilen düzenlemelere dayanan Ekvador; yasadışı örgütlenme ve rüşvet suçlarından hüküm giyen ve kamu fonlarının zimmete geçirilmesi iddiası ile yargılanan Glas'a diplomatik sığınma hakkı tanınmasının, suçların niteliği (adi suç) nedeniyle, hukuka aykırı olduğunu ileri sürmektedir⁵¹. Dolayısıyla, Ekvador Meksika'ya sunduğu resmi bilgiler ve UAD'ye yaptığı başvuruda, suçların niteliklerini “adi suç” olarak belirlemektedir. Ancak 1933 Sözleşmesi'nin 2. ve 1954 Sözleşmesi'nin 4. maddesinde; “sığınma hakkı tanıyan devletin, suçun niteliğini belirleme konusunda tek taraflı ve kesin bir yetkiye sahip olduğu” kabul edilmektedir. Böylelikle sözü edilen düzenlemelerin, sığınma hakkı tanıyan devleti çok geniş bir takdir yetkisi ile donattığı anlaşılmaktadır.

Esasen benzer bir sonuca, 1954 Sözleşmesi'nin 5 ila 7. maddelerinin analiz edilmesiyle de ulaşılmaktadır. Nitekim, Sözleşmenin 5. ve 6. maddelerinde sığınma hakkının; acil durumlarda ve kişinin güvenliğinin sağlanması için gerekli süre boyunca, siyasi zulüm nedeniyle hayatının, özgürlüğünün ve kişisel bütünlüğünün tehlike altında bulunması halinde tanınabileceği düzenlenmektedir. Diplomatik sığınma hakkının tanınması için temel bir koşul olarak kabul edilen “aciliyet”; kişinin, siyasi takip ve zorlamalar nedeniyle hayatını veya özgürlüğünü kaybetme tehdidi altında bulunması ve başka bir şekilde güvenliğinin sağlanamaması durumu olarak nitelendirilmektedir. Dolayısıyla diplomatik sığınma, yakın tehlike durumundaki kişileri korumak için bir araç olarak görülmekte ve başka bir alternatifin olmadığı durumlarda uygulanabilir kılınmaktadır. Bununla birlikte Sözleşmenin 7. maddesinde, durumun aciliyetini belirleme yetkisinin de sığınma hakkı tanıyan devlete ait olduğu hükme bağlanmaktadır. Sözleşmenin 5. ve 6. maddesine dayandığı anlaşılan Ekvador; Glas'ın siyasi suçlu veya siyasi zulüm mağduru olarak nitelendirilemeyeceğini, yargılama faaliyetlerinin ve verilen kararların Ekvador kanunları ve tarafı bulunulan andlaşmaların gerektirdiği şekilde gerçekleştirildiğini

⁵¹ Ekvador'un beyanına göre; “Glas 23 Ocak 2018 tarihinde, Ekvador Ceza Kanunu'nun 370. maddesi uyarınca, (diğerlerinin yanı sıra kamu fonlarını zimmete geçirme, rüşvet, yasadışı zenginleşme ve kara para aklama suçlarının işlenmesiyle bağlantılı olarak) yasadışı örgütlenme suçundan 6 yıl hapis cezasına mahkûm edilmiştir. Bu dava, ulusötesi bir yolsuzluk skandalının ortaya çıkmasına neden olmuş; Latin Amerika ve ötesinde birçok cezai soruşturma ve kovuşturmaya yol açmıştır. Ayrıca 26 Nisan 2020 tarihinde, Ekvador Ulusal Adalet Mahkemesi Glas'ı, Ekvador Ceza Kanunu'nun 285. ve 287. maddeleri uyarınca, rüşvet vermekten suçlu bulmuş ve 8 yıl hapis cezasına mahkûm etmiştir. Ek olarak, Glas hakkında kamu fonlarını zimmetine geçirdiği iddiasıyla kovuşturma ile cinsiyet şiddeti nedeniyle cezai bir soruşturma devam etmektedir ve yeniden tutuklanmasına karar verilmiştir”.

iddia etmektedir. Meksika'nın konuya ilişkin argümanları henüz ulaşılabılır olmasa da 7. madde gereğince, aciliyet koşuluna ilişkin nihai kararın yine kendisine ait olduğu görülmektedir.

Bütün bunların yanında, 1954 Sözleşmesinin 9. maddesinde; sığınma talep edilen devletin, kararını verirken ülke devletinin kendisine sunduğu bilgileri dikkate alacağı da hükme bağlanmaktadır. Meksika aksini belirtse de Ekvador bu yükümlülüğün ihlal edildiğini iddia etmektedir. Nitekim Ekvador; her iki devletin temsilcileri arasında 21 Mart 2024 tarihinde Kito'da bir toplantı gerçekleştirildiğinin, Meksika'nın Glas'ın durumuna ilişkin ek bilgiler talep ettiğinin ve fakat sığınma hakkı tanıma kararının aniden ve Ekvador'un sözü edilen ek bilgileri vermesinden önce açıklandığının altını çizmektedir. Bu çerçevede Ekvador; Meksika'nın Glas'a sığınma hakkı tanıma kararının, Büyükelçisinin istenmeyen kişi ilan edilmesiyle -bir tür siyasi intikam olarak- hızlandırıldığını ileri sürmektedir. Sözü edilen düzenleme gereğince; sığınma talep edilen devlet kararını verirken ülke devleti tarafından kendisine sunulan bilgileri dikkate almakla yükümlüdür. Ancak yine aynı düzenleme; sığınma hakkı tanıyan devletin kararına saygı gösterilmesi gerektiğini hükme bağlamak suretiyle, sözü edilen bilgilerin objektif bir şekilde değerlendirip değerlendirilmemesini, ülke devletinin kontrolünün dışında bırakmakta ve temsilciliğin kararını nihai kılmaktadır.

Son olarak, sığınma hakkı tanıyan devlet kararının gerekçelerini belirtmek zorunda olmasa da (1954 Sözleşmesi, m. 2) 1954 Sözleşmesi'nin 8. maddesine göre, durumu en kısa sürede ülke devletinin Dışişleri Bakanı'na bildirme yükümlülüğü altındadır. Bu çerçevede Ekvador, Meksika tarafından kendisine resmi bir bildirim yapılmadığının altını çizmektedir.

Sözleşmelerin yukarıda yer verilen hükümleri bir bütün olarak ele alındığında; gönderen devlet Meksika'nın diplomatik sığınma hakkı tanıma konusunda çok geniş bir takdir yetkisine sahip olduğu, kararının gerekçelerini dahi açıklamak zorunda olmadığı, suçun niteliği ile durumun aciliyetini belirleme yetkisini elinde bulundurduğu ve kabul eden devlet Ekvador'un bu karara saygı gösterme yükümlülüğü altında bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede Sözleşme hükümleri (esas itibarıyla 1954 Sözleşmesi), diplomatik sığınma tanıma hakkına mutlak bir nitelik kazandırır ve temsilciliğe dilediği gibi hareket etme serbestisi sağlar görünmektedir. Sözleşmelerde diplomatik sığınma tanıma hakkının keyfi bir biçimde kullanılamayacağına ilişkin bir düzenlemenin yer almaması da bu bakış açısını güçlendirmektedir.

Ancak belirtmek gerekir ki; Sözleşmelerde hakkın kötüye kullanılması yasağına ilişkin özel bir düzenlemenin yer almaması, başka bir şekilde bu sonuca ulaşılamayacağı anlamına gelmemektedir. Nitekim "suçun siyasi nitelikte olması" ve "aciliyet" gibi koşullar, bu hakkın keyfi biçimde kullanılmasının yasaklandığını göstermekte; aksinin kabulü, Sözleşmelerde yer alan pek çok düzenlemenin uygulanmamak üzere yapıldığı sonucunu beraberinde getirmektedir.

Bu noktadan hareketle UAD'nin, Meksika'nın eylemine ilişkin olarak; 1961 Sözleşmesi'nin 41/3. maddesinde diplomatik sığınmaya ilişkin özel andlaşmaların yapılmasının kabul edilmiş olduğuna vurgu yapmak suretiyle, 1933 ve 1954 Sözleşmelerini esas alacağı öngörülebilir. Bu kapsamda yapılacak değerlendirmede, Ekvador'un Mahkemeye verdiği/vereceği

bilgiler ve Meksika'nın henüz sunmadığı cevabı önem arz edecektir. Böylelikle Mahkeme; diplomatik sığınma tanıma hakkının kötüye kullanılıp kullanılmadığını araştırarak, Glas'ın siyasi zulüm mağduru olup olmadığını tespit edecektir.

UAD; Glas'ın siyasi zulüm mağduru olarak nitelendirilebileceği kanaatine ulaşması halinde, Meksika'nın eylemini 1933 ve 1954 Sözleşmelerinin bir gereği olarak nitelendirecek, Ekvador'un hem temsilciliğe yaptığı baskın ile hem de güvenli geçiş için gereken teminatları verme yükümlülüğüne aykırı davranmak suretiyle, 1954 Sözleşmesi'nin 1., 2., 4., 9. ve 12. maddelerini ihlal ettiğine hükmedecektir. Böyle bir durumda ayrıca, Meksika'nın Sözleşmenin 8. maddesinde düzenlenen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmemesi nedeniyle sorumlu olduğuna da karar verebilecektir.

Buna karşılık UAD, Glas'ın adi suçlu olduğu ve siyasi zulüm mağduru olarak nitelendirilemeyeceği kanaatine ulaşırsa; Meksika'nın 1933 Sözleşmesi'nin 1. maddesini, 1954 Sözleşmesi'nin 3. ve 5. maddelerini ve aynı zamanda 1961 Sözleşmesi'nin 41/1. ve 41/3. maddelerini ihlal ettiği sonucuna varacaktır. Bu durumda yine, Ekvador'un Büyükelçiliğe yaptığı baskının hukuki bir dayanağının bulunmadığını tespit edecek ve 1961 Sözleşmesi'nin 22. maddesine aykırı davrandığına karar verecektir.

SONUÇ

Sığınma, olağan olarak, devletin ülkesinde gerçekleşmekte; MC döneminden itibaren hayata geçirilen evrensel hukuk metinleri de “ülkesel sığınmaya” ilişkin düzenlemeler içermektedir. Sözü edilen düzenlemelerde; sığınma hakkının gerekçelerini değerlendirme yetkisi, ülke devletine ait kabul edilmektedir. Bununla birlikte birtakım uygulamalar, sığınmanın ülke sınırlarını aşabildiğini göstermektedir.

“Ülke dışı sığınma” uygulamasının belirgin bir örneği olan diplomatik sığınmada, ülke devletin (kabul eden devletin) egemen yetkileri ile koruma sağlayan devletin (gönderen devletin) yararlandığı “bina dokunulmazlığı” karşı karşıya gelmektedir. Bu tespit, Ekvador ile Meksika arasında devam eden ve UAD'ye sunulan uyuşmazlıkta somutlaşmaktadır.

Öncelikle; Meksika'nın Glas'a diplomatik sığınma hakkı tanımamasının, büyük ölçüde devletlerin uygulamalarının şekillendirdiği 1961 Sözleşmesi'ne aykırı olduğunu belirtmek gerekmektedir. Böylelikle, Meksika diplomasi temsilciliğinin Glas'a yönelik uygulamasının, Ekvador'un “iç işlerine karışılması” ve “egemenlik haklarının ihlali” olarak nitelendirilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Şunu da belirtmek gerekir ki; Ekvador güvenlik güçlerinin Meksika Büyükelçiliği binasına zorla girerek sığınmayı sonlandırması eylemi de diplomasi hukuku kurallarına aykırıdır. Zira temsilcilik binasının dokunulmazlığı mutlak bir yapı arz etmekte ve temsilcilik binaları görev dışı amaçlarla kullanılmış olsa da sürmektedir.

Diplomasi hukuku kurallarının beraberinde getireceği sonuçları bu şekilde özetlemek mümkün olsa da Meksika ile Ekvador arasında yürürlükte olan ve diplomatik sığınmaya ilişkin yetkileri ile sorumluluklarını belirleyen bölgesel nitelikli andlaşmaların bulunduğunu gözden kaçırmamak gerekmektedir. Nitekim, Meksika ve Ekvador'un iddia ve taleplerinde de tarafı

bulundukları 1933 Sözleşmesi ile bu Sözleşmeyi geliştiren 1954 Sözleşmesi'ne yer verdikleri görülmektedir.

Bu Sözleşmelerin ilgili hükümleri bir bütün olarak ele alındığında; gönderen devlet Meksika'nın diplomatik sığınma hakkı tanıma konusunda çok geniş bir takdir yetkisine sahip olduğu, kararının gerekçelerini dahi açıklamak zorunda olmadığı, suçun niteliği ile durumun aciliyetini belirleme yetkisini elinde bulundurduğu ve kabul eden devlet Ekvador'un bu karara saygı gösterme yükümlülüğü altında bulunduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, "suçun siyasi nitelikte olması" ve "aciliyet" gibi koşullar, bu hakkın keyfi biçimde kullanılmasının yasaklandığını göstermektedir.

Bu çerçevede UAD'nin, Meksika'nın eylemine ilişkin olarak; 1961 Sözleşmesi'nin 41/3. maddesinde diplomatik sığınmaya ilişkin özel anlaşmaların yapılmasının kabul edilmiş olduğuna vurgu yapmak suretiyle, 1933 ve 1954 Sözleşmelerini esas alacağı öngörülebilir. Böylelikle Mahkeme; Glas'ın siyasi zulüm mağduru olup olmadığını, durumun aciliyetini ve böylelikle diplomatik sığınma tanıma hakkının kötüye kullanılıp kullanılmadığını araştıracaktır.

Son tahlilde; UAD'nin vereceği kararın, diplomatik sığınma tanıma hakkına ilişkin belirsizlikleri giderme konusunda güçlü bir potansiyelinin olduğu görülmektedir. Nitekim Mahkemenin; konuyu bir yandan diplomasi hukuku kuralları, diğer yandan taraflar arasında yürürlükte olan anlaşmalar çerçevesinde değerlendirme biçiminin ve varacağı sonuçların, uluslararası hukuk bakımından tarihi bir öneme sahip olduğu anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Kitaplar ve Makaleler

- Abderrezzak, Abdelnacer Ben and Abdelhalim Mimouni. "Legal Basis for Diplomatic Asylum's Eligibility", *Journal of Legal and Political Sciences*. 13/02 (2022): s. 534-550.
- Banton, Sarah Katrina. "Diplomatic Asylum as a Tool for Extraterritorial Protection of Human Rights: Balancing the Vienna Conventions with Human Rights Concerns", *International Law and Politics*. 54/1039 (2021): s. 1039-1051.
- Behrens, Paul. "The Law of Diplomatic Asylum—a Contextual Approach", *Michigan Journal of International Law*. 35/ 2 (2014): s. 319-367.
- Bergmar, Nina M.. "Demanding Accountability Where Accountability is Due: A Functional Necessity Approach to Diplomatic Immunity Under the Vienna Convention", *Vanderbilt Journal of Transnational Law*. 47/2 (2014): s. 501-530.
- Berridge, G. R. and Alan James. *A Dictionary of Diplomacy*, New York: Palgrave Macmillan, 2003.
- Bishop, William W. Jr.. "Haya de la Torre Case (Columbia/Peru)", *The American Journal of International Law*. 45/4 (1951): s. 781-788.
- Briggs, Herbert W.. "The Colombian-Peruvian Asylum Case and Proof of Customary International Law", *The American Journal of International Law*. 45/4 (1951): s. 728-731.
- Capone, Daniel. "Diplomatic Asylum: A New Path Forward", *North Carolina Journal of International Law*. 41/2 (2016): s. 221-248.
- Chisholm, John T.. "Chen Guangcheng and Julian Assange: The Normative Impact of International Incidents on Diplomatic Asylum Law", *The George Washington Law Review*. 82/ 2 (2014): s. 528-555.
- Chhabra, Saroj. "Diplomatic Asylum: A Necessary Evil", *International Journal of Law and Legal Jurisprudence Studies*. 4/ 2 (2018): s. 36-56.
- Çamyamaç, Anıl ve Zekiye Özen İnci. *Uluslararası Hukuk ve Ceza Hukuku Yönleriyle Diplomatik Bir Bağışıklık Olarak Ceza Yargısından Muafiyet*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2020.
- Dağıstanlı, Esra Ata. *Uluslararası Hukukta Diplomatik Dokunulmazlık ve Ayrıcalıklar*, Ankara: Yetkin Yayınları 2022.
- Denza, Eileen. *Diplomatic Law: Commentary on the Vienna Convention on Diplomatic Relations*, Oxford: Oxford University Press, 2016.
- Eren, Erdem. "Geleneksel Diplomasiden Modern Diplomasiye Diplomasinin Tarihsel Evrimi", *Uluslararası Eşitlik Politikası Dergisi*. 1/1 (2021): s. 32-55.
- Ergüven, Nasih Sarp. "Uluslararası Hukukun Tarihsel Boyutuyla Diplomasinin Kurumsal Gelişim Süreci", *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 7/1 (2016): s. 111-141.
- Ergüven, Nasih Sarp ve Beyza Özturanlı. "Uluslararası Mülteci Hukuku ve Türkiye", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 62/4 (2013): s. 1007-1061.
- Erson Asar, Bilge. "Diplomatik İlişkileri Yürüten Devlet Görevlileri", *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 12/2 (2013): s. 63-89.
- Van Essen, J. L. F.. "Some Reflections on the Judgments of the International Court of Justice in the Asylum and Haya de la Torre Cases", *The International and Comparative Law Quarterly*. 1/4 (1952): s. 533-539.
- Alona E. Evans. "The Colombian-Peruvian Asylum Case: The Practice of Diplomatic Asylum", *The American Political Science Review*. 46/1 (1952): s. 142-157.

- Green, I. C.. "The Right of Asylum in International Law", *University of Malaya Law Review*. 3/2 (1961): s. 223-242.
- Greenburgh, R. B. "Recent Developments in the Law of Diplomatic Asylum", *Transactions of the Grotius Society*. 41 (1955): s. 103-122.
- Heijer, Maarten Den. "Diplomatic Asylum and the Assange Case", *Leiden Journal of International Law*. 26 (2013): s. 399-425.
- İskit, Temel. *Diplomasi (Tarihi, Teorisi, Kurumları ve Uygulaması)*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2022.
- Langhorne, Richard. "The Regulation of Diplomatic Practice: The Beginnings to the Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961", *Review of International Studies*. 18/1 (1992): s. 3-17.
- Seha L. Meray. "Diplomasi Temsilcilerinin Hukuki Statüsü", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. 11/3 (1956): s. 79-117.
- Özdal, Barış ve Kutay Karaca R.. *Diplomasi Tarihi-I*, Bursa: Dora Yayıncılık, 2022.
- Özdal, Barış ve Kutay Karaca R.. *Diplomasi Tarihi-II*, Bursa: Dora Yayıncılık, 2021.
- Pazarıcı, Hüseyin. *Uluslararası Hukuk Dersleri, 2. Kitap*, Ankara: Turhan Kitabevi, 2021.
- Riveles, Susanne. "Diplomatic Asylum as a Human Right: The Case of the Durban Six", *Human Rights Quarterly*. 11/1 (1989): s. 139-159.
- Shaw, Malcolm N.. *Uluslararası Hukuk*, (Çev.: Yücel Acer vd.), Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi, 2018.
- Sasson Sofer. "Old and New Diplomacy: A Debate Revisited", *Review of International Studies*. 14/ 3 (1988): s. 195-211.
- Tezcan, Durmuş. "Türk Hukukunda Diplomatik Yargı Bağımsızlığı", *Birleşmiş Milletler Türk Derneği Yıllığı*. Birleşmiş Milletler 40. Yıl Armağanı (1986): s. 137-167.
- Topal, Ahmet Hamdi. "Uluslararası Hukuk Açısından Diplomatik Sığınma ve Assange Olayı", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 1/1 (2014): s. 49-74.
- Värk, René. "Diplomatic Asylum: Theory, Practice and the Case of Julian Assange", *Proceedings of the Estonian Academy of Security Sciences*. 11 (2012): s. 240-259.
- Young, Eileen. "The Development of the Law of Diplomatic Relations", *British Year Book of International Law*. 40 (1964): s. 141-182.

- Uluslararası Sözleşmeler, Kararlar ve Belgeler

- Universal Declaration of Human Rights, 1948.
- American Convention on Human Rights, 1969.
- African Charter on Human and Peoples' Rights, 1986.
- Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, 1984.
- Convention on the Rights of Persons with Disabilities, 2006.
- Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961.
- Havana Convention on Asylum, 1928.
- Montevideo Convention on Political Asylum, 1933.
- Caracas Convention on Diplomatic Asylum, 1954.
- The 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and its 1967 Protocol.

Arrangement with Respect to the Issue of Certificates of Identity to Russian Refugees, 1922.

Arrangement Relating to the Legal Status of Russian and Armenian Refugees, 1928.

Convention Relating to the International Status of Refugees, 1933.

Provisional Arrangement Concerning the Status of Refugees Coming from Germany, 1936.

Convention Concerning the Status of Refugees Coming from Germany, 1938.

International Court of Justice, Application of the Vienna Convention on Diplomatic Relations (Mexico v. Ecuador), (Application Instituting Proceedings Containing a Request for Provisional Measures Filed in the Registry of the Court on 11th April 2024).

International Court of Justice Order (23 May 2024), Embassy of Mexico in Quito (Mexico v. Ecuador), Request for the Indication of Provisional Measures.

International Court of Justice, Application Instituting Proceedings, Republic of Ecuador v. United Mexican States, 29 April 2024.

International Court of Justice, Case Concerning United States Diplomatic and Consular Staff in Tehran (United States of America v. Iran), Judgment of 24 May 1980.

International Court of Justice, Case Concerning Armed Activities on the Territory of the Congo (Democratic Republic of the Congo v. Uganda), Judgment of 19 December 2005.

International Court of Justice, Asylum Case (Columbia v. Peru), Judgment of November 20th, 1950.

A/RES/428(V), Statute of the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees.

A/RES/2312(XXII), Declaration on Territorial Asylum.

- Elektronik Kaynaklar

<https://www.gob.mx/sre/documentos/en-relacion-con-la-situacion-del-senor-jorge-david-glas-espinel-el-gobierno-de-mexico-informa?idiom=es>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

<https://www.infobae.com/mexico/2024/03/01/ecuador-pide-permiso-a-mexico-para-arrestar-al-exvicepresidente-jorge-glas/>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

<https://www.cancilleria.gob.ec/2024/04/05/cancilleria-informa/>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

<https://mision.sre.gob.mx/oea/index.php/comunicados/48-comunicados-2024/965-mexico-lamenta-la-declaracion-de-persona-non-grata-a-la-embajadora-en-ecuador-raquel-serur-smeke-05-abr-24>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

<https://www.cancilleria.gob.ec/2024/04/05/cancilleria-informa/>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

<https://www.gob.mx/sre/prensa/mexico-rompe-relaciones-diplomaticas-con-ecuador-tras-ataque-a-su-embajada>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/194/194-20240411-app-01-00-en.pdf>, (Erişim Tarihi: 30.10.2024).

<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/194/194-20240523-ord-01-00-en.pdf>, (Erişim Tarihi: 01.11.2024).

<https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/195/195-20240429-app-01-00-en.pdf>, (Erişim Tarihi: 07.01.2025).

<https://www.refworld.org/legal/agreements/lon/1922/en/20569>, (Erişim Tarihi: 12.12.2024).

<https://www.refworld.org/legal/agreements/lon/1928/en/15611>, (Erişim Tarihi: 12.12.2024).

- <https://www.refworld.org/legal/agreements/lon/1933/en/17584>, (Erişim Tarihi: 12.12.2024).
- <https://www.refworld.org/legal/agreements/lon/1936/en/14927>, (Erişim Tarihi: 12.12.2024).
- <https://www.refworld.org/legal/agreements/lon/1938/en/17547>, (Erişim Tarihi: 12.12.2024).
- https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/trk.pdf, (Erişim Tarihi: 17.12.2024).
- https://www.oas.org/dil/treaties_b-32_american_convention_on_human_rights.pdf, (Erişim Tarihi: 17.12.2024).
- https://www.oas.org/en/sla/dil/docs/African_Charter_Human_Peoples_Rights.pdf, (Erişim Tarihi: 17.12.2024).
- <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/060/26/pdf/nr006026.pdf>, (Erişim Tarihi: 16.12.2024).
- <https://www.unhcr.org/media/convention-and-protocol-relating-status-refugees>, (Erişim Tarihi: 04.12.2024).
- <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/236/47/pdf/nr023647.pdf>, (Erişim Tarihi: 12.11.2024).
- <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-against-torture-and-other-cruel-in-human-or-degrading>, (Erişim Tarihi: 17.12.2024)
- <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-persons-disabilities>, (Erişim Tarihi: 17.12.2024).
- https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_1_1961.pdf, (Erişim Tarihi: 17.12.2024).
- <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/64/064-19800524-JUD-01-00-EN.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.12.2024).
- <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/116/116-20051219-JUD-01-00-EN.pdf>, (Erişim Tarihi: 18.12.2024).
- <https://www.icj-cij.org/public/files/case-related/7/007-19501120-JUD-01-00-EN.pdf>, (Erişim Tarihi: 16.12.2024).
- <https://www.refworld.org/legal/agreements/rri/1928/en/32769>, (Erişim Tarihi: 20.11.2024).
- <https://www.refworld.org/legal/agreements/oas/1933/en/91390>, (Erişim Tarihi: 20.11.2024).
- <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%201438/volume-1438-I-24377-English.pdf>, (Erişim Tarihi: 20.11.2024).

EXTENDED SUMMARY

DIPLOMATIC ASYLUM IN THE CASE OF THE MEXICAN EMBASSY RAID

Selcen Erdal, Assoc. Prof.

Selçuk University, selcenkocaman@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1294-3247>

Asylum normally takes place on the territory of the State. Universal legal texts also contain provisions on territorial asylum and recognize that the competence to assess grounds for asylum belongs to the State of the country. However, some practices reveal that asylum has acquired a dimension that transcends national borders and that “diplomatic asylum” constitutes a special form of extraterritorial asylum.

In the practice of diplomatic asylum, the sovereign powers of the receiving state conflict with the “inviolability of premises” owned by the protecting state. As a matter of fact, the sending state prevents the investigation/prosecution or the execution of the sentence against the person who is alleged to have committed a crime/confirmed to have committed a crime with this immunity. The receiving State, which perceives the aforementioned obstacle as an interference with its sovereignty and seeks to eliminate it, forcibly enters the premises of the representative office, thereby causing another violation to occur. This observation is embodied in the dispute between Ecuador and Mexico, which was submitted to the International Court of Justice.

The process began when Jorge David Glas Espinel, former Vice President of Ecuador, arrived at the Mexican Embassy in Quito on 17 December 2023 and requested protection. On 5 April 2024, Mexico granted diplomatic asylum to Glas, who had two final convictions for forming an illegal organization and bribery. At around 22.00 on the same day, Ecuadorian security forces broke into the Mexican Embassy and forcibly removed Glas from the premises. Thereupon, on April 6, 2024, the Government of Mexico decided to terminate diplomatic and consular relations between the two States with immediate effect. Mexico applied to the International Court of Justice on April 11, 2024 and Ecuador on April 29, 2024.

In its application, Mexico alleged, inter alia, that Ecuador had violated the “inviolability of premises” provided for in the Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961 (art. 22), which also had customary value. Ecuador emphasized that the decision to forcibly enter the premises of the Mexican Embassy was taken in the face of a real and imminent risk of Glas's flight, and that there was no legal basis for granting asylum. Indeed, Ecuador argued that the crimes for which Glas was tried and convicted were ordinary crimes, that under the treaties in force between the parties, persons tried or convicted of ordinary crimes cannot be granted asylum, and that Mexico's conduct constituted, inter alia, a violation of Articles 41/1 and 41/3 of the Vienna Convention on Diplomatic Relations, 1961.

It should be noted that, at present, there is no universal treaty or customary rule on diplomatic asylum, which makes it necessary to analyze the issue in the context of

the rules of international law governing diplomatic relations. However, it is noteworthy that regional treaties regulating diplomatic asylum are in force between the parties to the dispute.

First of all, Mexico's granting of diplomatic asylum to Glas is contrary to the Vienna Convention, which is largely shaped by the practices of States. Indeed, Mexico's granting of asylum to Glas is not only not a necessity or an obligation for the effective performance of the duties of a diplomatic mission, but is also incompatible with its core functions as set out in the Vienna Convention (Art. 3/1). Moreover, Mexico's action appears to violate Articles 41/1 and 41/3 of the Convention, which set out the general obligations of diplomatic representatives and officials. Thus, it is imperative that the Mexican diplomatic mission's treatment of Glas be characterized as "interference in Ecuador's internal affairs" and "violation of its sovereign rights".

It should also be noted that the act of Ecuadorian security forces forcibly entering the Mexican Embassy premises and terminating the asylum is also contrary to the rules of diplomatic law. This is because the inviolability of the premises of the embassy is absolute, even if they are used for off-duty purposes.

Although it is possible to summarize the consequences of the rules of diplomatic law in this way, it should not be overlooked that there are regional treaties in force between Mexico and Ecuador that determine their powers and responsibilities regarding diplomatic asylum. As a matter of fact, it is observed that Mexico and Ecuador refer to the 1933 Convention on Political Asylum and the 1954 Convention on Diplomatic Asylum, to which they are parties, in their claims and demands.

When the relevant provisions of the Conventions are considered as a whole, it is understood that Mexico, the sending State, has a very wide discretionary power in granting diplomatic asylum, that it does not even have to explain the reasons for its decision, that it retains the authority to determine the nature of the crime and the urgency of the situation, and that Ecuador, the receiving State, is under the obligation to respect this decision. However, conditions such as "the political nature of the offense" and "urgency" indicate that the arbitrary exercise of this right is prohibited.

In this framework, it can be foreseen that the International Court of Justice will rely on the 1933 and 1954 Conventions with regard to Mexico's action, emphasizing that Article 41(3) of the Vienna Convention recognizes the conclusion of special treaties on diplomatic asylum. Thus, the Court will investigate whether the right to grant diplomatic asylum has been abused and determine whether Glas is a victim of political persecution.

In the final analysis, the judgment of the International Court of Justice seems to have a strong potential to resolve the uncertainties regarding the right to diplomatic asylum. As a matter of fact, the way in which the Court will evaluate the issue within the framework of the rules of diplomatic law on the one hand and the treaties in force between the parties on the other, and the conclusions it will reach, are understood to be of historic importance in terms of international law.